

Kategorie

Interpretace kategorií Úšovice

Třídní učitelka

Připravenost

Pocit připravenosti: „ <i>Myslím si, že ano.</i> “
Zkušenosti školy
Zkušenosti třídního učitele: „ <i>Prvního autistu, kterého jsem měla, to bylo v roce 1991 bez asistenta. Tam jsem měla snížený počet žáků ve třídě, bylo jich patnáct. A to byla cesta do neznáma, protože tam nikdo nevěděl nic. To byla moje škola života a toho chlapečka jsem měla od druhé do páté třídy. Tam mi dávala hlavní pomoc speciální pedagožka ze školního poradenského zařízení. Ta měla u nás i sídlo, takže jsme jí ve třídě měli často a pořád jsme se radili.</i> “
Zkušenosti asistentky pedagoga
Zkušenosti s asistentkou pedagoga: „ <i>Měla, čtyři roky u mě ve třídě byla asistentka už dříve. Udělala jsem ale zkušenost, že se dětem nesmí říct, že je to asistentka, oni jsou potom schopné si z ní udělat takovou služku. Je lepší říct, že je to paní učitelka a aby jí tak i oslovovali a že bude na stejné úrovni jako já. Vysvětlili jsme jim, že řád té hodiny určuji já a paní učitelka je tam jako pomoc.</i> “
Informovanost o PAS
Potřeba vzdělávat se: „ <i>Určitě ano, protože bez toho by to nešlo. Do dneška jsme v úzkém kontaktu se speciální pedagožkou z SPC</i> “
Zdroje informací: „ <i>Do dneška jsme v úzkém kontaktu se speciální pedagožkou z SPC, která je i krajskou koordinátorkou přes poruchy autistického spektra.</i> “
Vědomí šířky problematiky PAS: „ <i>protože vím, že každé to dítě je jiné.</i> “
Školení o PAS: „ <i>Před čtrnácti dny měla tady na škole s námi schůzku, kde nám konkrétně vysvětlovala jak s konkrétními dětmi pracovat. Měli jsme možnost se ke každému žákovi ptát a s její pomocí tvořit individuální vzdělávací plán, tak i plán učiva. Některé věci ještě pořád nevíme a tápeme.</i> “ „ <i>Jinak takové obecné školení o autismu máme každý rok. A každý rok nám koordinátorka přinese nějaké novinky. Někdy si o školení zažádáme sami.</i> “
Připravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga
Očekávání ohledně žáka: „ <i>Já jsem asi neočekávala nic, protože vím, že každé to dítě je jiné.</i> “ „ <i>Samozřejmě nějaké obavy jsem měla, protože s touto třídou pracuji už tři roky, a každý rok se mi stalo, že přišlo nějaké nové dítě a to vám ten kolektiv docela rozhodí. A spíš jsem se bála, že bude mít nějaké výukové obtíže, protože kdykoliv mi přišlo nějaké nové dítě do téhle třídy, tak na tom bylo tak špatně, že to byla pro mě obrovská zátěž dovést ho na tu úroveň té třídy. Například přišla</i>

holčička romského původu, která je velice nadaná, ale strašně zanedbaná. Takže se vracíte na začátek a zase pracujete navíc. A teď už jsem se těšila přes prázdniny, že už ta třída konečně vypadá k obrazu mému a ve dveřích jsem hned první den zjistila, že se mi chystá nový žák a že to s ním nebude jednoduché. Bylo to pro mne překvapení, ale zase výzva, že se bude dít něco nového.“

Naplnění očekávání ohledně žáka

První kroky při přípravě integrace: „*A já jsem si v tom přípravném týdnu myslela, že s ním přijde i jeho asistentka. Ta tady ten týden byla a měla jsem možnost si s ní o žákovi povídat, ale prvního září se asistentky vyměnily, protože té původní nebylo umožněno přestoupit k nám na školu. Osobně se žákem jsme se setkali až prvního září.“*

Asistentka pedagoga

Hodnocení asistentky pedagoga třídním učitelem, výchovným poradcem: „*A že by naopak měli být rádi, že dostali asistentku nejlepší, jakou si mohli přát, se čtyřicetiletou praxí, se speciální pedagogikou a ještě člověka, který má v současné době stejně stará vnoučata, takže to vidí ze všech stran. Je to úžasná osoba a navíc má obrovský pozorovací talent, protože ona ty děti musela v léčebně poznat během dvou měsíců. Ona během prvního týdne vysekla perfektní pedagogickou diagnostiku obou těch nových žáků. Na té schůzce s rodiči jim tam přečetla, co vypožorovala a ti rodiče na sebe koukali a říkali: „My jsme s tím dítětem deset let a tohle jsme nevypožorovali, ale je to pravda.“ To se totiž jen tak nepovede, aby to ten člověk uměl jednak vypožorovat a také pojmenovat.“*

Hodnocení asistentky pedagoga ze strany rodičů

Sebehodnocení asistentky pedagoga

Náplň práce asistentky pedagoga: „*Ani nechtěl, aby s ním asistentka chodila do šatny, přitom je to její práce. Takže buď tam jde nenápadně, nebo tam je dohled, se kterým jsme domluveni, a také ho asistentka kontroluje telefonem, jestli dorazil.“*

Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga

Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem: „*S asistentkou je tedy spolupráce vyhovující.“*

Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli

Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní

Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka

Předběžné informace o žákovi s PAS

Seznámení se žákem: „*Možnost se s ním setkat před začátkem školního roku jsme neměli, ani s rodiči. O přestupu se jednalo v přípravném týdnu, takže možnost se s ním setkat měla paní ředitelka.“*

Informace o žákovi před začátkem školního roku**Informace od rodičů integrovaného žáka předem**Uvedení žáka do třídy

Způsob uvedení žáka do třídy: „Toho prvního září nebo tedy celý ten týden jsme o tom moc nemluvili. Představili jsme ho normálně jako nového žáka a jako vždycky když přijde někdo nový, hráli jsme seznamovací hry. Protože kdykoliv přišel nový žák, tak měl nějaké problémy, takže jsme to vůbec nerozebírali.“ „Asi bych postupovala stejně... možná bych to těm dětem řekla asi hned. Možná, že jsme měli zbytečné obavy, protože ty děti to vezmou lépe než dospělí.“

Instrukce ohledně představení žáka spolužákům: „S rodiči jsme se o tom, jestli budu hovořit o jeho diagnóze ani nebavili, oni mi nechali plnou pravomoc, že mi důvěřují. Jak to budu já cítit, tak to mám udělat.“

Ochrana osobních údajů žáka s PAS

Uvedení asistentky pedagoga, představení třídě: „Udělal jsem ale zkušenost, že se dětem nesmí říct, že je to asistentka, oni jsou potom schopné si z ní udělat takovou služku. Je lepší říct, že je to paní učitelka a aby jí tak i oslovovali a že bude na stejné úrovni jako já. Vysvětlili jsme jim, že rád té hodiny určuji já a paní učitelka je tam jako pomoc.“

Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PASRodina žáka s PAS**Spolupráce s rodinou žáka s PAS****Obavy rodičů****Fungování rodiny****Komunikace s rodinou**

Názor rodičů na integraci svého dítěte: „Maminka nás informovala o tom, že těch prvních čtrnáct dní nesl velmi těžce, ale že ona neustoupí. Protože ona ví, že v šesté třídě by sem stejně musel přestoupit. Protože ta škola, do které chodil je jen pro první stupeň. A ona to nechtěla dělat v šesté třídě z toho důvodu, že to už by pro něj byla moc velká změna. Takže raději zvolila už tu čtvrtou třídu, aby to bylo více postupné.“

Domácí příprava žáka s PASSpolupráce pedagogického týmu

Hodnocení spolupráce pedagogického týmu: „Prostě je to denní spolupráce, funguje to dobře.“

Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením

Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením: „Do dneška jsme v úzkém kontaktu se speciální pedagožkou z SPC, která je i krajskou koordinátorkou přes poruchy

autistického spektra. “ „Měli jsme možnost se ke každému žákovi ptát a s její pomocí tvořit individuální vzdělávací plán, tak i plán učiva. Některé věci ještě pořád nevíme a tápeme. Tady u toho žáka, kterého mám ve třídě, jsme se ptali na sociální a výchovné problémy. Ptali jsme se jak to máme řešit, protože mi pořád nevíme, kde jsou ty hranice, kdy on si to uvědomuje a neuvědomuje a jestli je schopen s tím něco sám udělat. Takže jsme dostali takový návod a myslíme si, že je schopen. “ „Protože my jsme nevěděli, do jaké míry ho máme nutit se slušně chovat, a bylo nám řečeno, že maximálně. A na další schůzce si řekneme, jak to bude dál. “ „Samozřejmě pravidelně chodí kontrolovat IVP a také do hodin, jak se s dětmi pracuje. “ „Ano“(poskytlo špz konzultace ohledně integrovaného žáka)

Hodnocení spolupráce s asistentkou

Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní

Hodnocení spolupráce s rodiči

Informovanost třídy o žákovi s PAS

Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS: „Začali jsme se tím zabývat na třídní hodině, kterou máme přímo v rozvrhu, což máme poprvé ve čtvrté třídě, že to máme jako mimo výuku. No a pracovala jsem s tím potom hlavně s rodiči na třídní schůzce, protože největší problém s tím neměly děti, ale rodiče. Měli problém s tou asistentkou, protože já jsem došla k závěru, že oni se s tím nikdy nesešli. A tady je v Čechách takovým dobrým zvykem, že to co neznám, je určitě špatné. To, že s tím rodiče mají problém, jsme se dozvěděli celkem rychle, protože paní asistentka má vnučata tady na naší škole a rodiče se spolu znají, takže ta její dcera se doslechla, co ty maminky o tom řekly. Takže my jsme tu zpětnou vazbu měli dopředu. Říkalo se, že ta asistentka je tam proto, že jsem asi často nemocná, že to asi nezvládám, takže je potřeba, aby tam byl někdo, kdo mi s tím pomůže. Na třídní schůzce jsem to rodičům vysvětlila, že to není kvůli mně, ale kvůli dětem. Že paní asistentka pomáhá dětem, že já jsem docela v pořádku. “ „Dělali jsme takový projekt, je to taková příručka, která přišla v září na všechny školy, ale málokdo se toho chopil. Jmenuje se to „Neobyčejný kluk“, je to od americké autorky, která to napsala o klukovi, jenž byl fyzicky postižený, měl deformovaný obličej. A v tom příběhu se rodiče rozhodli, že nastoupí do školy a on tam popisuje své pocity. A ona tam nechává prostor dětem, že mohou pokračovat v tom příběhu. Takže základ je si tu knížku přečíst a pak v tom příběhu pokračovat. Před podzimními prázdninami jsme si četli ten příběh a děti to zaujalo, takže teď na další třídnické hodině se o tom budeme bavit. A právě na třídnické hodině se chystám mluvit o tom pojmu autismus, co to je, proč to je. V žádném případě nebudu ten pojem spojovat s Martinem a spíše se zeptám, jestli už se děti s někým takovým setkaly. Uvidím, jak na to budou reagovat. Možná se zeptám, jestli i ten Martin si to o sobě myslí, zkusíme, jestli by nám o tom pověděl něco i on sám. “

Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Informovanost spolužáků o PAS: „A právě na třídnické hodině se chystám mluvit o tom pojmu autismus, co to je, proč to je. “

Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS: „To slovo autismus jsme přímo nepoužili, zatím. Ale mluvili jsme o tom, že každý jsme jiný a máme jiné potíže a že si určitě všimli, že Martin se chová jinak než ostatní. “

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky

Chování spolužáků k žákovi s PAS: „Myslím si, že děti ho vnímají docela dobře, ale mají takové obavy, protože on má ty svoje výstupy. Oni nevědí, co od něj můžou čekat.“

Přínos integrace

Názory na integraci

Přínos integrace pro učitele

Přínos integrace pro žáky

Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS

Žák s PAS

Zvládání učiva žákem: „Jak už jsme řekly, učivo zvládá dobře, nejlépe asi v matematice, kde dostává i úkoly navíc.“

Pocity žáka: „On je v podstatě takové nešťastné dítě. On to má obráceně, to na co se děti těší, tak on se netěší. Potom je to strašně složité v tom kolektivu i pro ně, tohle pochopit, proč on to má jinak. My jsme jeli na výlet do Karlových Varů a on celou cestu říkal, že to bude hnusné. Nebo když děti vyprávěly o letních prázdninách, tak on řekl, že to bylo „blbý“, protože na dovolené nebyla televize a on je závislý na technice. Také samozřejmě proto, že nesnáší změny.“ „Ve třídě se cítí docela dobře, ale ve škole ne. Jsme velká škola a na to on nebyl zvyklý. Ta jeho třída byla vlastně malotřídka, kde bylo pět žáků ze základní školy a pět žáků ze základní školy praktické, a měl jednu učitelku a dva asistenty.“ „Myslím, že si bude zvykat ještě dlouho. On tady funguje, že přijde do školy, že trefí do třídy, že ví, co máme za předmět, ale necítí se dobře.“ „Maminka nás informovala o tom, že těch prvních čtrnáct dní nesl velmi těžce, ale že ona neustoupí.“

Chování žáka: „protože on má ty svoje výstupy“

Sebehodnocení žáka

Aktuální problémy žáka s PAS: „On dokonce zvládá dojíždět autobusem, také jezdí po městě trolejbusem na kroužky. Je tam někdy problém, že mu ujede trolejbus, kterým on chtěl jet, tak zavolá rodičům a řekne, že žádným dalším nejede. A ti ho tam pak musejí dovézt autem. Někdy stojí před třídou a přemýšlí, kam má jít, že to není tak jak to bylo. My jsme z tohoto důvodu chtěli označit šatnu a další věci a on řekl, že to nechce, aby to měl jinak než ostatní. Přitom jsme to udělali i tomu druhému novému žákovi a tomu to nevadilo. Ani nechtěl, aby s ním asistentka chodila do šatny, přitom je to její práce. Takže buď tam jde

nenápadně, nebo tam je dohled, se kterým jsme domluveni, a také ho asistentka kontroluje telefonem, jestli dorazil.“

Speciální metody

Speciální metody učitelů: „A teď ještě přemýšlím o tom, že uděláme takové individuální hodnocení chování, kdy on si to bude hodnotit sám. Jak se ten den choval, jestli to zvládnul. Dostane konkrétní úkol na ten den a bude si hlídat, jestli ho splnil. Když ho nesplní, tak se řekne prostě jenom: „Dneska se ti to nepovedlo, musíš se snažit, aby se ti to povedlo zítra.“ „Už vám říkala paní asistentka, že používáme tu strukturu a mnoho dalších pomůcek navíc. Ale kvůli tomu učivu on to zas tak nepotřebuje, naopak mu ještě někdy dáváme úkoly navíc.“

Metody asistentky

Pravidla nastavená asistentkou pedagoga

Odlíšné hodnocení žáka

Asistentka pedagoga

Připravenost

Pocit připravenosti: „Přímo jako asistentka pedagoga jsem nepracovala, ale jako speciální pedagog, takže na asistenci v té třídě jsem byla docela dobře připravená. Tím jak jsem pracovala na škole při dětské lázeňské léčebně, tak tam co dítě, to individualizovaná výuka. Jezdily tam děti jak s poruchami učení, chování, s běžnými problémy, tak s autismem, Tourettovým syndromem.“

Zkušenosti školy: „Paní ředitelka má doktorát ze speciální pedagogiky a má úžasný přehled o této problematice. V podstatě na těchto škole je to tradice.“

Zkušenosti třídního učitele

Zkušenosti asistentky pedagoga

Zkušenosti s asistentkou pedagoga: „Tady jsou ve škole na asistenta pedagoga zvyklí, ve vedlejší třídě je také asistentka. Oni tohle neberou jako něco zvláštního.“

Informovanost o PAS: „Tím jak jsem pracovala na škole při dětské lázeňské léčebně, tak tam co dítě, to individualizovaná výuka. Jezdily tam děti jak s poruchami učení, chování, s běžnými problémy, tak s autismem, Tourettovým syndromem.“

Potřeba vzdělávat se: „Tak to je ta speciální pedagogika, jezdila jsem na semináře, také škola něco pořádala.“

Zdroje informací: „Byla schůzka se speciální pedagožkou z SPC. Také si najdu něco na

<i>internetu.</i> “
Vědomí šířky problematiky PAS: <i>„Tady je to, že těch forem toho autismu je tolik. Dřív ta společnost s nimi ani tak nepracovala, nebo i ty lékaři to neuměli ani rozkrýt.“</i>
Školení o PAS: <i>„Byla schůzka se speciální pedagožkou z SPC.“</i>
Připravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga
Očekávání ohledně žáka
Naplnění očekávání ohledně žáka
První kroky při přípravě integrace
<u>Asistentka pedagoga</u>
Hodnocení asistentky pedagoga třídním učitelem, výchovným poradcem
Hodnocení asistentky pedagoga ze strany rodičů
Sebehodnocení asistentky pedagoga
Náplň práce asistentky pedagoga: <i>„Dokonce jim paní učitelka na třídní schůzce vysvětlovala, že já když mám čas, pomáhám i jejich dětem.“ „když začne hodina, jdu k žákovi. Když například nestihne diktát, znovu mu to zopakuji, nebo mu vysvětlím, co má udělat, protože on někdy začne pracovat, aniž by si přečetl zadání.“ „On není tak šikovný v oblasti pracovních činností, tam je potřeba mu dopomoci.“ „Jinak ho často musím přemluvit, aby si práci zkontroloval a našel chyby. Když se někdy zasekne, vysvětlím mu úkol znovu, dohlížím, aby opsaný text měl nějakou strukturu, aby se v tom orientoval.“ „Pomáhám, jak je komu třeba, jak to jde. V této třídě to paní učitelka nemá jednoduché, má tu šest integrovaných žáků a dva čekají na výsledky vyšetření. I speciální pedagožka z SPC řekla, že těch žáků je tu dost a ve třídě celkově je hodně dětí. Paní učitelka všechno maximálně vysvětlí, vyrábíme jim pomůcky. Člověk dělá tolik věcí, že si na ně ani nevzpomene.“</i>
Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga
Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem: <i>„Samozřejmě tím, že jsem čtyřicet let pracovala ve školství a hlavně i ve speciálním školství, tak spolu konzultujeme a snažím se pomoci. S třídní učitelkou spolupracujeme stoprocentně.“ „Třídní učitelka rozhodně má zájem se mnou spolupracovat.“</i>
Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli
Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní
Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka
<u>Předběžné informace o žákovi s PAS</u>

Seznámení se žákem: „Před začátkem školního roku jsem neměla možnost se s ní setkat.“
Informace o žákovi před začátkem školního roku
Informace od rodičů integrovaného žáka předem
<u>Uvedení žáka do třídy</u>
Způsob uvedení žáka do třídy: „Uvedla ho do třídy paní učitelka třídní. Byla jsem u toho a do školy přišli dva noví žáci, shodou okolností to byli spolužáci. Byli ve třídě představeni a vůbec se nemluvilo o problému, prostě že přišli noví spolužáci, noví kamarádi.“
Instrukce ohledně představení žáka spolužákům
Ochrana osobních údajů žáka s PAS
Uvedení asistentky pedagoga, představení třídě: „Paní učitelka mě představila, že jsem učila, že teď dělám asistentku tomu chlapci a že mě budou brát na vědomí stejně jako paní učitelku třídní, že nejsem pro ně něco míň, a že jsme na stejné úrovni.“
Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PAS
<u>Rodina žáka s PAS</u>
Spolupráce s rodinou žáka s PAS: „já jsem v kontaktu s rodiči, mají na mě telefonní číslo“ „V podstatě jakmile se něco vyskytne, paní učitelka volá rodičům a hned se to vyřeší. Já chodím na třídní schůzky, takže tam se setkáváme také s rodiči. Jeho rodina má zájem o to spolupracovat se školou.“
Obavy rodičů
Fungování rodiny
Komunikace s rodinou: „ chodím na třídní schůzky, takže tam se setkáváme také s rodiči.“
Názor rodičů na integraci svého dítěte
Domácí příprava žáka s PAS
<u>Spolupráce pedagogického týmu</u>
Hodnocení spolupráce pedagogického týmu: „V kontaktu se školským poradenským zařízením, je hlavně paní učitelka třídní, já jsem v kontaktu s rodiči, mají na mě telefonní číslo. Krajská koordinátorka pravidelně chodí do školy. Na začátku roku pořádala seminář o autismu, především pro nové pedagogy.“ „S třídní učitelkou spolupracujeme stoprocentně.“
Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením
Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením: „Krajská koordinátorka pravidelně chodí do školy. Na začátku roku pořádala seminář o autismu, především pro nové pedagogy.“
Hodnocení spolupráce s asistentkou
Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní

Hodnocení spolupráce s rodiči
<u>Informovanost třídy o žákovi s PAS</u>
Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS: „Jinak se o problému mluvilo postupně, protože tady je dost dětí, které potřebují pomoc, kteří mají svůj individuální vzdělávací plán. Máme jich tu dokonce šest. Protože těch dětí je tady tolik, tak to ani nebrali jako nějakou raritu.“ „Problémy se vyskytly spíše od rodičů, protože rodiče, jakmile se ve třídě začne něco dít, tak reagují spíše negativně. Řešili, jestli paní učitelka na to stačí, jestli není hodně nemocná, prostě hledali v tom mouchy. Dokonce jim paní učitelka na třídní schůzce vysvětlovala, že já když mám čas, pomáhám i jejich dětem“ „Říká se jim, že každý člověk je jiný ať už tělesně nebo je to záležitost, která souvisí s mozkem, s jeho psychikou.“
Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě
Informovanost spolužáků o PAS
Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS
<u>Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě</u>
Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky
Chování spolužáků k žákovi s PAS
<u>Přínos integrace</u>
Názory na integraci
Přínos integrace pro učitele
Přínos integrace pro žáky
Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS
<u>Žák s PAS</u>
Zvládnutí učiva žákem: „Navíc on přišel jakoby nepoliben tělesnou výchovou. My jsme ho učili chytat míč, přeskočit švihadlo. Teď už i hraje vybíjenou. Není tak šikovný, ale už tak nenadává.“ „On není tak šikovný v oblasti pracovních činností, tam je potřeba mu dopomoci.“ „V rámci té třídy je šikovný, když to porovnám, tak on docela exceluje a někdy dostává i úkoly navíc. Takže ta příprava mimo vyučování ani není potřeba.“
Pocity žáka: „On nebyl vůbec rád, že ho maminka přeřadila sem. On to vlastně doteď neskouzl. Já mám chvílemi pocit, že on si tam mohl dovolit víc věcí, protože například mohl mít sluchátka při vyučování. Tady mu říkáme, že může o přestávce. My přesně nevíme, jak to tam fungovalo, jaké měl mantinely.“
Chování žáka: „už tak nenadává. Neustále to komentoval, že tělocvik k ničemu nepotřebuje. Myslím si, že už se zlepšil, že už není tak negativní. Podle nás je to pokrok, ale ta maximální poslušnost, jak by si někdo představoval, té možná nikdy nedosáhneme. My stále hledáme

<i>hranice, zkusíme jak ho posouvat výš. Musíme postupně. “ „, má výbuchy vzteku. “ „, Všechny povinnosti mají zapsané v notýsku a on když na něco zapomene, dává to za vinu mamince. Rozčiluje se, že to ona to zapomněla, že mu to nedala. Já se mu snažím vysvětlit, že už je ve čtvrté třídě a své povinnosti si musí hlídat sám. “</i>
Sebehodnocení žáka
Aktuální problémy žáka s PAS
<u>Speciální metody</u>
Speciální metody učitelů: <i>„Snažíme se mu to učivo nějakým způsobem strukturalizovat, zjednodušit, také se snažím usměrňovat jeho chování při používání nevhodných slov, nebo když má výbuchy vzteku. “ „, vyrábíme jim pomůcky“</i>
Metody asistentky
Pravidla nastavená asistentkou pedagoga: <i>„Já mám chvílemi pocit, že on si tam (v předchozí škole)mohl dovolit víc věcí, protože například mohl mít sluchátka při vyučování. Tady mu říkáme, že může o přestávce. “</i>
Odišné hodnocení žáka

Výchovná poradkyně

Připravenost

Pocit připravenosti
Zkušenosti školy
Zkušenosti třídního učitele
Zkušenosti asistentky pedagoga
Zkušenosti s asistentkou pedagoga
Informovanost o PAS
Potřeba vzdělávat se
Zdroje informací
Vědomí šířky problematiky PAS
Školení o PAS
Připravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga
Očekávání ohledně žáka
Naplnění očekávání ohledně žáka
První kroky při přípravě integrace: <i>„My jsme to museli řešit až v září. Přečetli jsme si zprávu z poradny, potom jsme si zjišťovali informace od jeho stávající asistentky, která sem chodila ten týden a potom asi po týdnu jsem měla schůzku s rodiči. “</i>

Asistentka pedagoga

Hodnocení asistentky pedagoga třídním učitelem, výchovným poradcem
Hodnocení asistentky pedagoga ze strany rodičů
Sebehodnocení asistentky pedagoga
Náplň práce asistentky pedagoga

Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga
Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem
Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli
Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní
Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka

Předběžné informace o žákovi s PAS

Seznámení se žákem
Informace o žákovi před začátkem školního roku
Informace od rodičů integrovaného žáka předem

Uvedení žáka do třídy

Způsob uvedení žáka do třídy
Instrukce ohledně představení žáka spolužákům
Ochrana osobních údajů žáka s PAS
Uvedení asistentky pedagoga, představení třídě
Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PAS

Rodina žáka s PAS

Spolupráce s rodinou žáka s PAS
Obavy rodičů
Fungování rodiny
Komunikace s rodinou
Názor rodičů na integraci svého dítěte
Domácí příprava žáka s PAS

Spolupráce pedagogického týmu

Hodnocení spolupráce pedagogického týmu: „ <i>Tak samozřejmě se tady vyskytovali pedagogové, kterým asistent pedagoga nebyl příjemný, a měli pocit, že chodí vynášet informace k ředitelce. To jim připadalo proto, že my musíme být v úzké spolupráci. Pokud se takové názory vyskytnou, měl by jim to objasnit sám ředitel.</i> “
Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením: „ <i>Je pravda, že nás hodně připravila koordinátorka z SPC.</i> “
Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením
Hodnocení spolupráce s asistentkou
Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní
Hodnocení spolupráce s rodiči

Informovanost třídy o žákovi s PAS

Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS
Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě
Informovanost spolužáků o PAS

Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky

Chování spolužáků k žákovi s PAS

Přínos integrace

Názory na integraci

Přínos integrace pro učitele: „*My jsme obohaceni každý den o mnohé zážitky, které bychom normálně neměli. Pro mě je to velmi důležité,*“

Přínos integrace pro žáky: „*ale nejvíc je to důležité pro děti, protože se v životě podle mě běžně budou setkávat s takovými lidmi a myslím si, že tyhle zkušenosti budou pro ně neocenitelné. Tu zkušenost jim nikdo nezprostředkuje.*“

Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS

Žák s PAS

Zvládání učiva žákem

Pocity žáka

Chování žáka

Sebehodnocení žáka

Aktuální problémy žáka s PAS

Speciální metody

Speciální metody učitelů

Metody asistentky

Pravidla nastavená asistentkou pedagoga

Odlíšné hodnocení žáka

Interpretace kategorií:

Škola **Cheb**

Rozhovor s výchovnou poradkyní:

Připravenost

Pocit připravenosti: „*Ani já, ani učitelé nejsme dostatečně připraveni na žáky s autismem. Nejsou dostatečně proškoleni, protože většina, v době, kdy studovala, se s takovou problematikou nesešla.*“

Zkušenosti školy: „Není to první žák s PAS na škole, ale zrovna u toho Honzy je to asi nejobtížnější.“ „Máme na škole více žáků s PAS“
Zkušenosti učitelů s žáky s PAS: „On byl na druhém stupni jeden z prvních, takže učitelé nevěděli, jak to má přesně vypadat.“
Zkušenosti s asistentkou: „My těch asistentek máme na škole více a už fungují delší dobu, takže zkušenosti mám, V každém ročníku máme asistenta pedagoga, takže zkušenosti máme a dá se říct, že spíše dobré“
Informovanost o PAS: „Já teď studuji výchovné poradenství a prostřednictvím tohoto studia se k těm informacím dostávám.“
Potřeba vzdělávat se:
Zdroje informací: „Já teď studuji výchovné poradenství a prostřednictvím tohoto studia se k těm informacím dostávám.“
Vědomí šířky problematiky PAS
Školení o PAS: „Zrovna příští týden budeme mít ve škole školení na téma autismus.“
Přípravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga: „Pak je také zajímavá otázka přítomnosti asistenta pedagoga ve třídě, což je podle mě otázka zvyku. Před lety ta možnost vůbec neexistovala.“
Očekávání ohledně žáka: „Měla jsem trošku obavy, jak vypadá to jeho začlenění do kolektivu, jak to tam funguje. Nevěděla jsem, jakým způsobem on bude se mnou komunikovat, jaké budou jeho reakce a jak ho učit.“
Naplnění očekávání ohledně žáka:
První kroky při přípravě integrace: „první kroky většinou podniká vedení školy. Takže první kroky jsou takové, že se hledá asistent pedagoga“

Asistentka pedagoga

Hodnocení asistentky: „Občas nastává situace, kdy je třeba změnit asistenta pedagoga. Nám se to v tomto případě osvědčilo a změna asistentky pedagoga situaci hodně zlepšila.“ „Ale od

té doby, co došlo k výměně asistentky pedagoga, je to lepší.“ „ale tato konkrétní asistentka původně dělala asistentku pedagoga u vlastního syna a zůstala tady na škole a doopravdy tomu dává veškerý čas a jezdí na různá školení. Prostě, dává do toho všechno a takových asistentů pedagoga není moc.“ „Řekla bych, že poslední dobou se změnou asistentky se ty problémy poměrně uklidnily“

Náplň práce asistentky pedagoga: *„Je důležité, aby byly stanovené určité povinnosti, které má asistent pedagoga na starosti a zároveň, aby bylo jasné, co na starosti nemá. Někdy mají učitelé jinou představu o tom, co by měl asistent pedagoga dělat. Základ je vždycky komunikace a vyjasnění si situace. Někdy si to učitel a asistent vysvětlují po svém a nedokážou spolu komunikovat.“*

Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga: *„V poslední době řešíme problém fyzického kontaktu, kdy on má v sobě přebytečnou energii a začal asistentku objímat tím způsobem, že ji drtí.“*

Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem:

Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli:

Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní:

Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka:

Předběžné informace o žákovi s PAS:

Seznámení se žákem s PAS: *„já jsem nebyla u začátku integrace tohoto žáka.“*

Informace o žákovi s PAS před začátkem školního roku: *„První informace jsem se dozvěděla na základě dokumentace, kterou jsem měla z SPC.“*

Informace od rodičů integrovaného žáka s PAS předem:

Způsob uvedení žáka do třídy

Uvedení žáka do třídy: *„Na tuto otázku nemůžu konkrétně odpovědět, protože u toho jsem nebyla, ale myslím si, že tuhle záležitost má většinou na starosti třídní učitel.“*

Instrukce ohledně představení žáka spolužákům:

Ochrana osobních údajů žáka s PAS: „Tady je problém, co můžete říct a co nemůžete říct, podle ochrany osobních údajů. Dá se udělat nějaká třídnická hodina bez přítomnosti toho integrovaného žáka, kde si o tom problému povídají.“ „V dnešní době je problém, co komu můžete říct, na všechno musí mít souhlasy. Je to strašně ošemetná záležitost.“ „Jméno té diagnózy ani nemusí zaznít, důležité je seznámit třídu s tím, jaké má problémy a jak k němu přistupovat.“

Uvedení asistentky pedagoga, představení třídě:

Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PAS: „Kolektiv ho nepřijal příliš dobře a možná, že na začátku měla být nějaká lepší informace.“ „Myslím si, že dětem by se mělo spousta věcí vysvětlit, jde o to jakým způsobem. Děti nejsou hloupé, pochopí to a jsem zastáncem toho, že by měly něco vědět. Aby chápaly, jakým způsobem s ním komunikovat a nedivily se tomu, jak je vnímá.“

Rodina žáka s PAS

Spolupráce školy s rodinou žáka s PAS: „Většinou probíhá spolupráce rodiny s třídním učitelem, ale častější je spolupráce s asistentkou pedagoga.“ „Pokud nastane problém, tak ty rodiče se ozývají častěji, ale v současnosti mají dost jiných svých problémů, takže ke komunikaci se školou tolik nedochází.“

Spolupráce výchovné poradkyně s rodinou žáka s PAS: „My jsme komunikovaly většinou na základě problémů.“ „V poslední době řešíme problém fyzického kontaktu, kdy on má v sobě přebytečnou energii a začal asistentku objímat tím způsobem, že ji drtí. Takže, z tohoto důvodu spolu mluvíme poslední dobou docela často a radíme se, jak to řešit dál. Uvažujeme o tom, dát si schůzku s rodiči.“

Obavy rodičů:

Fungování rodiny: „v současnosti mají dost jiných svých problémů, takže ke komunikaci se školou tolik nedochází.“ „Teď jsou však v té rodině veliké problémy, takže není prostor tyto problémy s rodiči řešit.“

Komunikace s rodinou: „Ale od té doby, co došlo k výměně asistentky pedagoga, je to lepší (komunikace).“ „S rodiči komunikuji přes asistentku pedagoga.“

Názor rodičů na integraci dítěte: „Oni tedy nejsou schopni uvažovat o změně školy a o tom, že on by potřeboval speciální školu nebo třídu, i když si myslím, že menší kolektiv by mu vyhovoval víc.“

Domácí příprava žáka s PAS:

Spolupráce pedagogického týmu

Hodnocení spolupráce pedagogického týmu:

Způsob spolupráce pedagogického týmu: „V takovém případě (v případě problému) jsme se sešli já, asistentka pedagoga a třídní učitel.“ „Někdy si to učitel a asistent vysvětlují po svém a nedokážou spolu komunikovat. V takové chvíli jdou třeba za mnou a já se snažím to vyřešit, a pokud to nemůžu vyřešit já, tak je někdy potřeba zajít za vedením školy. Někdy jsem takový prostředník mezi školou a mezi třídním učitelem a přese mě řeší své konflikty.“

Způsob spolupráce výchovné poradkyně s třídním učitelem/učitelkou: „musím říct, že komunikuji spíše s jejich třídními učiteli a s nimi samotnými do styku nepřijdu. Vím, že jako výchovný poradce bych se mohla zúčastnit výuky, ale zatím ten systém není nastavený tak, že by to fungovalo. Že bych se mohla zúčastnit nějakých hodin, to tady zatím neprobíhá, navíc ani nemám k tomu časový prostor.“ „Někdy jsem takový prostředník mezi školou a mezi třídním učitelem a přese mě řeší své konflikty.“

Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením:

Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením: „Pracovníci SPC často navštěvují školu a je tam pravidelná komunikace během školního roku. Pracovníci SPC i PPP nám radí, jak bychom měli postupovat, i když ne vždycky se to všechno dá skloubit.“ „V té zprávě jsou doporučovaná nějaké pomůcky, ale ne každý vyučující je ochoten takovýmhle způsobem pracovat.“

Hodnocení spolupráce s asistentkou: „Takže tady se pořád něco řeší a velkou roli v tom všem hraje asistentka pedagoga, která opravdu pomáhá.“

Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní: „S asistentkou pedagoga je ta spolupráce téměř denní. V poslední době řešíme problém fyzického kontaktu, kdy on má v sobě přebytečnou energii a začal asistentku objímat tím způsobem, že ji drtí. Takže, z tohoto důvodu spolu mluvíme poslední dobou docela často a radíme se, jak to řešit dál. Uvažujeme o tom, dát si schůzku s rodiči.“

Hodnocení spolupráce s rodiči:

Informovanost třídy o žákovi s PAS

Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS: „Dá se udělat nějaká třídnická hodina bez přítomnosti toho integrovaného žáka, kde si o tom problému povídají.“

Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě:

Informovanost spolužáků o PAS:

Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS: „Jméno té diagnózy ani nemusí zaznít, důležité je seznámit třídu s tím, jaké má problémy a jak k němu přistupovat.“

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Chování spolužáků k žákovi s PAS: „Řekla bych, že poslední dobou se změnou asistentky se ty problémy poměrně uklidnily a možná je to dané i věkem těch dětí, že lépe chápou tu situaci. Dlouho trvalo, než se smířily s tím, jaký on je a nechápaly jeho reakce. Tam byly velké problémy o přestávkách, ale bylo to spojené taky s tím, že je potřeba, aby i o přestávkách měl u sebe asistentku. On se dostal do určitých střetů, které byly i fyzického charakteru. Na druhou stranu ho ty děti i často provokovaly. Kolektiv ho nepřijal příliš dobře a možná, že na začátku měla být nějaká lepší informace.“

Přínos integrace:

Názory na integraci: „Ale myslím si, že tohle se bude vylepšovat tím, že těch integrovaných dětí bude stále víc, až třeba dospějeme k inkluzi a naučíme se s tím pracovat.“

Přínos integrace pro učitele: „Myslím si, že je to přínos pro nás učitele, že vidíme, že i to autistické dítě je schopné komunikovat. Jsou samozřejmě učitelé, které to ani nezajímá.“

Přínos integrace pro žáky

Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS: „i když si myslím, že menší kolektiv by mu vyhovoval víc.“

Žák s PAS

Zvládnání učiva žákem

Pocity žáka

Chování žáka

Sebehodnocení žáka

Aktuální problémy žáka s PAS

Speciální metody (přístup) k žákovi s PAS

Speciální metody učitelů: „V té zprávě (ze školského poradenského zařízení) jsou doporučované nějaké pomůcky, ale ne každý vyučující je ochoten takovýmhle způsobem pracovat.“

Metody asistentky

Pravidla nastavená asistentkou pedagoga

Odlíšné hodnocení žáka

Rozhovor s třídní učitelkou

Připravenost

Pocit připravenosti: „Necítla jsem se dostatečně připravená a necítím se dostatečně připravená ani teď“ „Takže se dostatečně připravená nebudu cítit nikdy, i když se o to snažím“

Důvod pocitu připravenosti: „myslím si, že nejdůležitějším důvodem je to, že ty děti, podle mého názoru, jsou každý strašně individuální.“

Zkušenosti školy

Zkušenosti třídního učitele

Zkušenosti asistentky pedagoga

Zkušenosti s asistentkou pedagoga: „Asistenta pedagoga mám ve třídě od šestého ročníku, čili od té doby, kdy tam přišel ten žák s PAS. Mám také několik jiných asistentů ve třídách, kde učím jen některé hodiny.“ „Přítomnost asistenta pedagoga jsem nemusela nějak zvlášť

<p>vysvětlovat, protože my jsme škola na tu integraci celkově zaměřená. Děti jsou zvyklé už od prvního stupně na asistenty.“</p>
<p>Informovanost o PAS: „Já jsem vystudovala speciální pedagogiku, tak samozřejmě to povědomí tam je.“ „jinak stále čerpám z toho studia speciální pedagogiky, kterou jsem vystudovala pár let zpátky, takže ty informace jsou ještě čerstvé.“</p>
<p>Potřeba vzdělávat se: „Potřebu vzdělávat se mám stále, jinak stále čerpám z toho studia speciální pedagogiky“</p>
<p>Zdroje informací: „stále čerpám z toho studia speciální pedagogiky“</p>
<p>Vědomí šířky problematiky PAS: „To, že někdo řekne, že dítě má poruchu autistického spektra, neznamená nějakou jednodušou diagnózu a každé dítě je naprosto jiné.“ „Ta samotná diagnóza je strašně široká.“ „nejdůležitějším důvodem je to, že ty děti, podle mého názoru, jsou každý strašně individuální. To, že někdo řekne, že dítě má poruchu autistického spektra, neznamená nějakou jednodušou diagnózu a každé dítě je naprosto jiné. Takže se dostatečně připravená nebudu cítit nikdy, i když se o to snažím. Ta samotná diagnóza je strašně široká.“ „Takže informace nějaké mám, ale i v té škole nám říkali, že ty poruchy autistického spektra jsou ještě stále neprobádané a všichni v tom ještě tápeme.“</p>
<p>Školení o PAS: „Pokud jsou nějaká školení nebo akce, tak když můžu, zúčastním se.“ „Každý rok tady máme školení o poruchách autistického spektra, které pořádá SPC. Tato školení zajišťuje pan ředitel.“</p>
<p>Připravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga</p>
<p>Očekávání ohledně žáka: „Očekávání jsem raději neměla žádná, abych nebyla zbytečně zklamaná“ „Měla jsem spíše obavy, než nějaká očekávání.“ „nicméně jsem věděla, že ten klučina se bude odvíjet na tom druhém stupni úplně jinak. Že bude mít jiný kolektiv, jiné předměty, bude muset přecházet do jiných tříd, dostane jinou asistentku a bude mít různé učitele, takže jsem věděla, že k nějaké kolizi dojde zcela určitě.“ „Očekávání jsem raději neměla žádná, abych nebyla zbytečně zklamaná.“ „Měla jsem spíše obavy, než nějaká očekávání.“ „I když jsem neměla žádná očekávání, stejně jsem si myslela, že ta integrace bude probíhat trochu jinak a že to, čemu se říká integrace, bude skutečně integrace. Později mi to ale přišlo jako socializace než integrace a pak už ani to ne.“</p>

Naplnění očekávání ohledně žáka: „Bohužel, jak jdou roky, tak se ty obavy naplňují.“
„Později mi to ale přišlo jako socializace než integrace a pak už ani to ne. Když byl mladší, tak mi připadalo, že má šanci nějak zapadnout, že je šance ho vzdělat a tím, jak roky ubíhaly, tak jsem měla pocit, že to nikam nevede, a teď už mám jistotu.“

První kroky při přípravě integrace

Asistentka pedagoga

Hodnocení asistentky pedagoga třídním učitelem, výchovným poradcem

Hodnocení asistentky pedagoga ze strany rodičů

Sebehodnocení asistentky pedagoga

Náplň práce asistentky pedagoga: „Také mohou jít s asistentkou kdykoli do relaxační místnosti, nebo počítačové učebny, nebo kabinetu, kde se bude cítit lépe, pokud má nějakou tenzi.“

Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga: „chová nevhodně a také nevhodně vůči asistentce“

Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem/učitelkou: „Vždycky, samozřejmě, pokud to jde a je to nějaká rozložitější látka, tak to řešíme s asistentkou. Já víceméně dám jakousi kostru a nechávám na ní, protože ho víc zná a je s ním v užším kontaktu, jak mu to podá. Samozřejmě, že tomu dítěti nestačí, jak to podám já celé třídě, protože nemám šanci při dvaceti osmi dětech ve třídě se jemu více věnovat. Také mohou jít s asistentkou kdykoli do relaxační místnosti, nebo počítačové učebny, nebo kabinetu, kde se bude cítit lépe, pokud má nějakou tenzi.“

Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli

Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní

Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka: „Asistentka s rodiči komunikuje pravidelně, tam to funguje bez problémů.“

Předběžné informace o žákovi s PAS

Seznámení se žákem: „Před nástupem na druhý stupeň jsem se s ním nesetkala, když pomínu to jedno malé setkání, kdy jsem to dítě prostě viděla, když na konci páté třídy přišla jeho třídní učitelka s asistentkou, aby mu ukázali, kdo bude jeho třídní učitelka příští rok.“

Informace o žákovi před začátkem školního roku: „Mluvila jsem s předchozí asistentkou a třídní učitelkou, což bylo pro mě ze začátku směrodatné“

Informace od rodičů integrovaného žáka předem: „S rodiči jsem se předtím nesetkala“

Způsob uvedení žáka s PAS do třídy

Uvedení žáka do třídy

Instrukce ohledně představení žáka spolužákům: „Vyloženě instrukce jsem neměla, ale jednala jsem podle vlastní úvahy.“ „Žádné instrukce mi tedy nikdo nedával, řídila jsem se podle svého pocitu a svědomí.“

Ochrana osobních údajů žáka s PAS: „Měla jsem od rodičů svolení k tomu mluvit o diagnóze,“

Uvedení asistentky pedagoga, představení třídě: „Přítomnost asistenta pedagoga jsem nemusela nějak zvlášť vysvětlovat, protože my jsme škola na tu integraci celkově zaměřená. Děti jsou zvyklé už od prvního stupně na asistenty. Navíc to se dá sdělit naprosto jednoduše, zkrátka: „Teď tu bude dospělý element typu asistent pedagoga, protože bude pomáhat dítěti nebo dětem, které mají nějaké specifické problémy s učením a potřebují přímou pomoc“. Děti na to byli z prvního stupně připravené a nebyl s tím žádný problém.“

Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PAS

Rodina žáka s PAS

Spolupráce s rodinou žáka s PAS: „Spolupráce s rodiči tohoto konkrétního žáka je trochu problém, protože ze začátku byla ta chuť a snaha spolupracovat veliká, ale už v průběhu šesté třídy to začalo opadat a teď je to skoro na bodu mrazu a komunikujeme spíše přes jeho speciální pedagožku nebo psycholožku.“

Obavy rodičů

Fungování rodiny

Komunikace s rodinou: „komunikujeme spíše přes jeho speciální pedagožku nebo psycholožku.“ „Snažila jsem se jí vysvětlit, že dítě chodí do školy nejenom, aby to tady nějak přežilo, ale aby se také něco naučilo, protože jsme pořád škola, ne ústav.“ „Teď raději eliminujeme ty třecí plochy, aby to nebylo ještě horší, takže teď moc nekomunikujeme, ale nedá se říci, že bychom o sobě nevěděly, protože já z těch zpráv speciální pedagožky vím, jaká je situace.“

Názor rodičů na integraci svého dítěte: „Maminka to ale viděla jinak. Měla pocit, že když dítě potřebuje odpočívat, tak bude odpočívat, i kdyby to mělo být pořád.“

Domácí příprava žáka s PAS

Spolupráce pedagogického týmu

Způsob spolupráce pedagogického týmu: „Na začátku roku se vždycky všichni sejdeme, jeho speciální pedagožka mi pošle zprávu a já, na základě té zprávy, zpracuji individuální vzdělávací program. Než ho zpracuji, tak si vždycky sednu s asistentkou pedagoga, nechám jí to přečíst a pak má dostatek času na to, aby mi dala nějaké své postřehy. Pak s tím jdeme kontinuálně k výchovné poradkyni, tam to dáme všechno dohromady.“

Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením

Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením: „Byla jsem zpočátku v kontaktu se speciálně pedagogickým centrem i pedagogicko-psychologickou poradnou, později přešel do péče privátní ambulance, takže s tou jsem v kontaktu v současnosti. Ted' už s SPC spolupracuji spíše jen, když je potřeba vyjádřit se k prodloužení integrace, což vlastně už není potřeba, protože jí má až do konce základní školní docházky. Pravidelně dostávám od speciální pedagožky několikastránkové elaboráty a také mám svolení od rodičů, abych s ní mohla pravidelně konzultovat, což řešíme většinou telefonicky.“

Hodnocení spolupráce s asistentkou: „Všichni jsme jenom lidi a někdy je ta spolupráce výborná a někdy je horší, vždycky záleží na úhlu toho pohledu, protože samozřejmě dva lidé mohou mít na stejnou věc jiný náhled, ale vždycky je nejdůležitější, abychom našli kompromis a snažili se přijít na to, co je pro to dítě nejlepší. Někdy se to daří bez problémů a někdy tam třecí plochy jsou. V globále vždycky najdeme nějaké východisko, jak to vyřešit. Nezastírám, že některé asistentky jsou mi bližší a některé méně blízké svými názory a stylem práce.“

Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní:

Hodnocení spolupráce s rodiči

Sebehodnocení: „Já bych reagovala asi úplně stejně, to se nedá prostě naučit. To záleží podle dítěte, podle vlastního vědomí a svědomí a podle té asistentky pedagoga bych to zase tak nějak citově zvážila a podala podle svého. Vzhledem k tomu, že každé to dítě je úplně jiné, tak bych reagovala zase intuitivně.“

Hodnocení spolupráce pedagogického týmu: „Myslím si, že to tady funguje velice dobře.“

Informovanost třídy o žákovi s PAS

Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS: „Nechala jsem si na začátku a dělám to do dneška na začátek třídnických hodin, že si s tou třídou povídáme, a obzvláště, když cítím, že může dojít k nějakým problémům v té třídě a to také dochází.“ „Čím jsou ty děti starší, tak nechtějí poslouchat a někdy jim to člověk složitě vysvětluje, hlavně věci typu „proč on nedostal známku, když to má špatně, a já ano“. Takže, ten pojem spravedlnosti je pro ně někde jinde. Takže, je to složité, nemůžu říct, že by se mi to úplně dařilo, ale stále se o to pokouším. Děti vědí, v čem je ten žák jiný, ale někdy je problém na ten jejich věk a intelekt, aby to pochopily. I když, oni to i pochopí, ale aby v té praxi byli schopni si to vždy uvědomit a adekvátně zareagovat.“ „Když vidím, že se něco děje, nebo naopak, když vidím nějakou pozitivní reakci, tak se toho chytnu a uvedu příklad, že i ten daný žák, který má nějaký problém, že ty věci vidí zase jinak. Snažím se chytit se plusů a minusů a na to vždycky reagovat, aby to pro ně bylo aktuální a aby si toho co nejvíc z té praxe vzali. Mým velikým přáním a úkolem je, aby ty „běžné děti“ ty děti s handicapem mezi sebe přijaly tak nějak, pokud možno, normálně, aby věděli, že něco takového existuje a dokázaly se k tomu postavit. Samozřejmě, nikdo po nich nemůže chtít, aby se do nich vciťovaly, což dost dobře nejde, stejně tak, jako nemůžou od toho handicapovaného chtít, aby se přizpůsoboval těm zdravým dětem. Ale bohužel, ne vždy se to daří.“

Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě: „když cítím, že může dojít k nějakým problémům v té třídě a to také dochází. Takže, abych tomu nějakým způsobem zamezila, tak se snažím těm dětem to vysvětlovat, ale zase nenásilnou formou, aby se mi to nevrátilo jako bumerang.“

Informovanost spolužáků o PAS: „jsme si několikrát povídali o autismu. Dokonce jsme si, v rámci českého jazyka, při mluvním cvičení zadali téma autismus. Je zajímavé, že s tím tématem přišla jedna žákyně i sama, protože má bratra s autismem a my jsme se toho přirozeně chytli a kdo chtěl, vzal si toto téma a zpracoval jej z různých úhlů pohledu.“

Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS: „Takže, spíš těm dětem vysvětluju, informuju je, že ten daný žák není jako oni, že má určitý handicap, ale že to neznamená, že by tady s námi nemohl být.“ „Měla jsem od rodičů svolení k tomu mluvit o diagnóze, ale nikdy jsem o tom nemluvila ve smyslu jako: „ten daný žák je...“ Vždycky jsem to oddělila, buď jsem mluvila o tom žákovi jako o člověku, jaký má problém a jak by se k tomu mělo přistupovat, a nebo jsme si několikrát povídali o autismu.“ „Takže, já jsem jim nikdy konkrétně neřekla, že tento žák má tuto diagnózu. Naznačila jsem, že tam něco takového může být a probrali jsme,

že se s tím můžeme setkávat a setkáváme. Nikdy tam nepadlo tohle dítě a diagnóza dohromady, tohle bych si nikdy netroufla, ať bych měla jakékoli svolení od rodičů.“

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky: „*Tak zpočátku do kolektivu celkem zapadl, ale tím, jak jde do puberty, se to čím dál víc zhoršuje. Smutné na tom je, že si to dobře uvědomuje a dochází například k sebepoškozování, k negativnímu upoutávání pozornosti. Pokud se z toho normativního pohledu chová celkem normálně, tak si ho spolužáci nevšímají, ale pak jsou chvíle a jsou stále častější, kdy se normálně chová. Vydává různé zvuky, skřeky, mimicky se chová nevhodně a také nevhodně vůči asistentce a je to chování, které nelze ignorovat, a samozřejmě to nepřidává k tomu vztahu mezi ním a ostatními ve třídě. Vnímají ho tedy spíše negativně.“*

Chování spolužáků k žákovi s PAS

Přínos integrace

Názory na integraci: „*Na druhou stranu, jak to dítě dospívá, tak ono samo, i ty děti kolem a všichni to cítíme, že mezi ně úplně nepatří. Je to čím dál, tím horší. Hlavně od té osmé třídy to jde rapidně rychle.“* „*Dost často se řeší to, že když se ten žák necítí v pohodě, tak prostě zůstane doma.“* „*Později mi to ale přišlo jako socializace než integrace a pak už ani to ne. Když byl mladší, tak mi připadalo, že má šanci nějak zapadnout, že je šance ho vzdělat a tím, jak roky ubíhaly, tak jsem měla pocit, že to nikam nevede, a teď už mám jistotu. Tento integrovaný žák už má několik let strop v intelektuálních schopnostech a navíc mám pocit, že psychicky strádá a už si uvědomuje, jak je to doopravdy, což v mladším věku nebylo. Teď si myslím, že v jeho konkrétním případě je to už spíše na škodu věci, že by mu bylo lépe někde jinde.“*

Přínos integrace pro učitele

Přínos integrace pro žáky: „*Mým velikým přáním a úkolem je, aby ty „běžné děti“ ty děti s handicapem mezi sebe přijaly tak nějak, pokud možno, normálně, aby věděli, že něco takového existuje a dokázaly se k tomu postavit. Samozřejmě, nikdo po nich nemůže chtít, aby se do nich vciťovaly, což dost dobře nejde, stejně tak, jako nemůžou od toho handicapovaného chtít, aby se přizpůsoboval těm zdravým dětem. Ale bohužel, ne vždy se to daří.“*

Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS: „*Snázila jsem se jí (mamince) vysvětlit, že dítě chodí do školy nejenom, aby to tady nějak přežilo, ale aby se také něco naučilo, protože jsme*

pořád škola, ne ústav. Samozřejmě, aby se také integrovalo sociálně, ale aby sem chodilo jenom kvůli socializaci, potažmo, že už se druhý rok ani nesocializuje, tak to už je docela problém.“

Žák s PAS

Zvládání učiva žákem: „*Tento integrovaný žák už má několik let strop v intelektuálních schopnostech“ „V podstatě nezvládá. Když budu mluvit za sebe, tak absolutně nezvládá, za češtinu a angličtinu, což by se dalo pochopit, protože to jsou ty obtížnější předměty. Ale jak pozoruji, nezvládá to celkově“ „Na současné učivo prostě nestačí, nemá na co navazovat, tam chybí moc mezikroků, takže oni probírají třeba učivo čtvrté páté třídy, jenom aby to dítě něco dělalo a věnovalo se tomu předmětu, ale rozhodně ne na té úrovni, jako ostatní. Jsou dny, kdy je schopen alespoň nějak pracovat a pak jsou dny, kdy je to celé špatně a třeba už v devět hodin voláme mamince, ať si vezme kloučka domu.“*

Pocity žáka: „*Dost často se řeší to, že když se ten žák necítí v pohodě, tak prostě zůstane doma.“ „navíc mám pocit, že psychicky strádá a už si uvědomuje, jak je to doopravdy, což v mladším věku nebylo.“ „Cítí se velmi špatně. Teď momentálně opravdu špatně. Teď zrovna je omluven ze školy, ráno přišla asistentka pedagoga, že volala maminka, že se kluk totálně sesypal a je hospitalizován na psychiatrii. Takže, vidíte sama, jak ten nápor musí být příšerný, jak z rodiny, tak i ze školy, i od dětí.“*

Chování žáka: „*Vydává různé zvuky, skřeky, mimicky se chová nevhodně a také nevhodně vůči asistentce a je to chování, které nelze ignorovat“*

Sebehodnocení žáka

Aktuální problémy žáka s PAS: „*Teď zrovna je omluven ze školy, ráno přišla asistentka pedagoga, že volala maminka, že se kluk totálně sesypal a je hospitalizován na psychiatrii. Takže, vidíte sama, jak ten nápor musí být příšerný, jak z rodiny, tak i ze školy, i od dětí.“*

Speciální metody

Speciální metody učitelů: „*Vždycky, samozřejmě, pokud to jde a je to nějaká rozložitější látka, tak to řešíme s asistentkou. Já víceméně dám jakousi kostru a nechávám na ní, protože ho víc zná a je s ním v užším kontaktu, jak mu to podá.“ „Zkoušeli jsme barevné odlišování, fázování výuky, zkoušeli jsme spoustu věcí, které chvilku fungovaly, ale posléze to ztratilo význam. Asistentka a já jsme se strašně dřely a nebylo to potom už vůbec k ničemu. Teď už to nechávám spíše na asistentce, protože tento žák dovede pozornost maximálně 10 minut a pak*

už musí dělat něco jiného.“

Metody asistentky

Pravidla nastavená asistentkou pedagoga

Odlišné hodnocení žáka: „*ale jsou učitelé, kteří to pojali tak, že ho klasifikují mnohem mírněji, než ostatní. Takže on se dostane třeba na trojky, ale ty znalosti tam, podle mého názoru, prostě nejsou. Já tedy, mimochodem, klasifikuji také čtyřkou z obou předmětů, přestože ten žák je na pětku. Ale na základě toho, co mi řekla jeho speciální pedagožka, mám to tak dělat a mám se v katalogovém listu odkázat na její zprávu, že klasifikuji s ohledem na handicap.“*

Rozhovor s asistentkou pedagoga

Připravenost

Pocit připravenosti: „*Ano, měla jsem handicapovaného žáka s dětskou mozkovou obrnou a dívku, která také měla dětský autismus.“*

Zkušenosti školy

Zkušenosti třídního učitele

Zkušenosti asistentky pedagoga: „*Ano, měla jsem handicapovaného žáka s dětskou mozkovou obrnou a dívku, která také měla dětský autismus.“* „*Takže s holčičkou, se kterou mám zkušenost, jsem měla úžasný vztah, našli jsme si k sobě cestu a ta spolupráce s její rodinou byla úplně na jedničku. Navíc se jí perfektně věnovali.“* „*Ano, vlastně v době, kdy jsem měla tu žákyni s autismem, což byla moje první zkušenost, tak tam mi stačilo, co jsem se dozvěděla v kurzu pro asistenty pedagoga. Ona měla takový druh autismu, že byla introvertní, málomluvná, ale spolupracovala a cokoli jsem jí řekla, nebyl problém. Pochvala u ní vzbuzovala chuť do práce, byla taková vstřícná, ale neuměla třeba projevit radost, jinak vnímala tu školu jako nutnost a nějak to emotivně neprožívala.“* „*Já si na tom zakládám, jak jsem byla asistentkou toho klučiny s dětskou mozkovou obrnou, jsem vlastně jeho maminka, takže já jsem sama o tom hodně mluvila, o jeho postižení a zjistila jsem, že ty děti to vnímají úplně jinak, když jim to takhle vysvětlíte, než když se okolo toho chodí jako kolem horké kaše. Myslím si, že není dobrý přístup to tajit. Mají právo vědět, co to obnáší a být na to připravení, protože u těchto dětí je to časovaná bomba, kdy nevíte, jak bude reagovat.“* „*U těch dětí, u kterých jsem dělala asistentku předtím, jsem zvládala věnovat se i ostatním, ale Honzík potřebuje tu péči s maximálním nasazením.“*

Zkušenosti s asistentkou pedagoga

Informovanost o PAS: „*co jsem se dozvěděla v kurzu pro asistenty pedagoga.“*

Potřeba vzdělávat se: „*U toho Honzíka, tam jsem potřebovala nějaké ty informace navíc. Takže jsem absolvovala kurzy a brzy pojedou na další semináře, které přednášejí kapacity z APLY z Prahy a i z Německa si tam zvou nějaké specialisty, kteří využívají s autisty nějaké nové metody. Takže, vloni jsem byla na kurzu autismu a agrese a letos pojedou na seminář,*

<p> který se zabývá novou metodou výuky u autistů, takže si myslím, že to bude opět zajímavé. “ <i>„Je pravda, že si myslím, že ty semináře mi hodně daly, a kdybych je neabsolvovala, tak bych tu podstatu autismu nikdy nepochopila, protože, když si vyčtete něco z učebnice, tak vždycky vás překvapí něco, co musíte sama pochopit. “ „Já jsem členkou sdružení plnohodnotný život, které je založené tady v našem městě na jazykové škole, kde se scházejí rodiče autistů a funguje to tam jako poradna. Já tady chodím na ty schůzky a tam jsem se dozvěděla o těch kurzech v Německu a navíc to doporučila vyšší odborná škola, na kterou jsem předtím chodila a byla jsem tam i s kolegyněmi, které znám ze studií. Kurz jsem si platila sama a škola mi vyšla vstříc v tom, že mě uvolnila. “</i></p>
<p>Zdroje informací „Takže jsem absolvovala kurzy a brzy pojedu na další semináře, které přednášejí kapacity z APLY z Prahy a i z Německa si tam zvou nějaké specialisty, kteří využívají s autisty nějaké nové metody. Takže, vloni jsem byla na kurzu autismu a agrese a letos pojedu na seminář, který se zabývá novou metodou výuky u autistů, takže si myslím, že to bude opět zajímavé.“</p>
<p>Vědomí šířky problematiky PAS: „Musím říct, že ten dětský autismus je u každého žáka individuální, jinak se projevuje a obnáší to u každého úplně individuální přístup. “ „Když dostanete nového žáka, tak nevíte nikdy, jaká ta spolupráce bude, protože, jak jsem řekla, každý projev autismu je individuální a má svá specifika. Může se projevit nutkavé chování, které musíte vyzorovat, a ke každému tomu žáku funguje úplně jiný přístup.“</p>
<p>Školení o PAS</p>
<p>Přípravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga: „Myslím si, že to byla otázka tak půl roku, než si učitelé zvykli. Některým to nedělalo problém vůbec a u některých to chvíli trvalo. Dneska už si myslím, že je těch asistentů na naší škole tolik, že už jsou učitelé zběhlí a hodiny jim to nenarušuje.“</p>
<p>Očekávání ohledně žáka</p>
<p>Naplnění očekávání ohledně žáka</p>
<p>První kroky při přípravě integrace</p>

Asistentka pedagoga

<p>Hodnocení asistentky pedagoga třídním učitelem, výchovným poradcem</p>
<p>Hodnocení asistentky pedagoga ze strany rodičů</p>
<p>Sebehodnocení asistentky pedagoga: „Každý člověk má jiný přístup a vnímání a Honzíkovi se hodil spíše ten můj přístup.“</p>
<p>Náplň práce asistentky pedagoga: „Vyžadovalo to taky velkou obětavost v tom, že prostě, když jsem viděla, že ten žák je tak rozhozený, že jsem se mu věnovala v rámci relaxační místnosti a spíš hravou formou jsme dělali nějaké cvičení, anebo jsem ho nechala odpočívat.“ „nepohoda, kterou pak řešíme tím, že se pak procházíme po škole, nebo pobýváme v té relaxační místnosti, kde se trochu uvolní a odpočine se. A pak, pokud to jde, nastupujeme do další výuky s tím, že doháníme pak učivo, kdy to jde.“ „takže veškerou iniciativu při psaní např. písemek přebírám já, ne tím, že bych mu napovídala, ale svým způsobem ho vedu, protože jinak by seděl a koukal a nenapsal by nic. Pro něj je problém si i přečíst to zadání a pochopit ho.“ „Když si sednu do té lavice, tak to vnímám, že jsem</p>

jedna z nich, takže poslouchám výklad, zapisuji látku do sešitu. Nemluvím do práce toho učitele, ale naopak, má to velké výhody, že když učitel potřebuje vědět, jestli jsme něco brali, nebo ne, můžu mu poradit. A že to tak pečlivě zapisuji, tak i rodiče, když se připravují s Honzíkem doma, mají materiál, o který se mohou opřít“ „Já jsem plně nasazená u Honzika, s tím, že i o těch přestávkách jsem v jeho blízkosti, ale snažím se, aby tam došlo i k té sociální integraci, takže ne pořád jsem u něj, někdy jen dohlížím z chodby. Koukám, jestli se zapojuje s dětmi do řeči, což se teď už i stává.“ „Jinak jsem taková jeho ruka, zapisuji poznámky, a když je volná hodina před odpoledním vyučováním. To se pak jdeme například projít, nebo si ve škole odpočine a někdy si chce povídat. To pak rozebíráme různá pravidla, kdy on se ptá, proč tohle ve škole může a doma ne, a naopak. On to totiž potřebuje slyšet znovu a znovu. To je pak spokojený a můžeme pokračovat dál.“ „Vzhledem k tomu, že s Honzíkem bylo to období teď hodně náročné, tak jsem se spíš věnovala jen jemu. Teď už to začíná být lepší a tak jsem začala pomáhat i dalším žákům s individuálním vzdělávacím plánem. V průběhu některých hodin se snažím dohlížet i na ně.“

Interakce mezi asistentkou a třídou: „to vypadalo, jako že jsem tu paní asistentku vyštípala. Takže mě trvalo hrozně dlouho, než jsem ty děti přesvědčila o tom, že se to netýkalo paní asistentky, ale týkalo se to té práce kolem Honzika.“ „Nabídla jsem také žákům, kteří potřebují nějaké doučování, že se můžeme sejít a probrat něco před písemkou. Takže ve volném čase jsem několikrát udělala takové doučování.“

Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga: „Například, s Honzíkem se musí mluvit opravdu jako s malým dítětem, klidným hlasem a nesmíte na něj být až příliš přísná, protože pak se rozhodí a evokuje to u něj to agresivní chování.“ „Každý člověk má jiný přístup a vnímání a Honzíkovi se hodil spíše ten můj přístup.“ „a když je volná hodina před odpoledním vyučováním. To se pak jdeme například projít, nebo si ve škole odpočine a někdy si chce povídat. To pak rozebíráme různá pravidla, kdy on se ptá, proč tohle ve škole může a doma ne, a naopak. On to totiž potřebuje slyšet znovu a znovu. To je pak spokojený a můžeme pokračovat dál.“

Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem: „Když sestavujeme individuální vzdělávací plán, spolupracuji s třídní učitelkou, protože jsem schopná odhadnout, co zvládne. Je nutné, aby asistent u tvorby toho plánu byl, protože učitelé, kteří s tím žákem netráví tolik času, nemohou odhadnout ty nároky. Navíc, v některých předmětech může zvládnout učivo jako ostatní a v jiných na něj musí být kladeny úplně jiné nároky.“

Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli: „Nemluvím do práce toho učitele, ale naopak, má to velké výhody, že když učitel potřebuje vědět, jestli jsme něco brali, nebo ne,

můžu mu poradit.“ „Důležité je u té práce asistenta umět mluvit polohlasně, abyste nerušila výklad, protože s tím integrovaným žákem se někdy věnujete něčemu jinému, než probírají ostatní.“

Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní

Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka

Předběžné informace o žákovi s PAS

Seznámení se žákem: „Vzhledem k tomu, že tady na škole pracuji už delší dobu, tak Honzika znám už z prvního stupně a jeho maminku také.“

Informace o žákovi před začátkem školního roku

Informace od rodičů integrovaného žáka předem: „Vzhledem k tomu, že tady na škole pracuji už delší dobu, tak Honzika znám už z prvního stupně a jeho maminku také.“

Uvedení žáka do třídy

Způsob uvedení žáka do třídy

Instrukce ohledně představení žáka spolužákům: „Myslím si, že to trochu vážne i v tom, že rodiče si nepřejí, aby se mluvilo o tom Honzиковě zdravotním stavu.“

Ochrana osobních údajů žáka s PAS: „Myslím si, že to trochu vážne i v tom, že rodiče si nepřejí, aby se mluvilo o tom Honzиковě zdravotním stavu. Přiklánělo se k těm potřebám té rodiny, ale je to nutnost o tom mluvit. Myslím si, že škola by měla mít, pokud přijme k integraci takového žáka, souhlas rodičů, aby se o tom zdravotním stavu mluvilo.“

Uvedení asistentky pedagoga, představení třídě: „Takže, já jsem na začátku, když jsem do té třídy nastoupila a vzhledem k tomu, že jsme se střídaly s tou předešlou paní asistentkou, která si s Honzikiem nepadla moc do oka, taky jsem tam trošku měla takové nelehké postavení, protože to vypadalo, jako že jsem tu paní asistentku vyštípala. Takže mě trvalo hrozně dlouho, než jsem ty děti přesvědčila o tom, že se to netýkalo paní asistentky, ale týkalo se to té práce kolem Honzika. Každý člověk má jiný přístup a vnímání a Honzíkovi se hodil spíše ten můj přístup.“

Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PAS

Rodina žáka s PAS

Spolupráce s rodinou žáka s PAS: „My jsme zavedli systém, kdy mám sešit, do kterého píšou průběh dne – co jsme v jakém předmětu dělali. Pokud je Honzik aktivní a učení mu šlo, píšou pochvaly, pokud je unavený, zdůrazňuji, aby se doma podíval na to a to, že se ve škole necítil a nechala jsem ho odpočívat. Myslím si, že maminka je spokojená, že to takhle

<i>funguje.“</i>
Obavy rodičů
Fungování rodiny: <i>„nicméně rodiče jsou opravdu v tomhle aktivní a objíždí spoustu specialistů, aby tomu Honzíkovi pomohli“</i>
Komunikace s rodinou
Názor rodičů na integraci svého dítěte: <i>„Rodiče si stojí za tím, že Honzík je způsobilý zvládnout tu základní školu, pokud se s ním bude odborně zacházet a škola mu přizpůsobí ty podmínky a asistent se mu bude věnovat.“</i>
Domácí příprava žáka s PAS: <i>„A že to tak pečlivě zapisuji, tak i rodiče, když se připravují s Honzíkem doma, mají materiál, o který se mohou opřít.“</i> <i>„Takže, my se zaměřujeme spíše na to všeobecné a domů pošlu rodičům zprávu, aby se s ním zaměřili na to, co ve škole mu moc nešlo.“</i> <i>„Do hodin chodí připravený, domácí úkoly má vždycky splněné, takže si myslím, že v tomhle ohledu to funguje dobře.“</i>

Spolupráce pedagogického týmu

Hodnocení spolupráce pedagogického týmu: <i>„Myslím si, že to tady funguje velice dobře.“</i>
Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením
Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením <i>„Se školským poradenským zařízením přímo v kontaktu nejsem, to je záležitost rodičů“</i>
Hodnocení spolupráce s asistentkou
Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní: <i>„Máme tady výchovnou poradkyni, se kterou řeším, když je nějaký problém.“</i>
Hodnocení spolupráce s rodiči: <i>„Do hodin chodí připravený, domácí úkoly má vždycky splněné“</i> <i>„Myslím si, že maminka je spokojená, že to takhle funguje.“</i>

Informovanost třídy o žákovi s PAS

Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS: <i>„Ti spolužáci na něj pohlíželi jako na sobě rovného a nechtěli přijmout, že prostě se u něj musí brát jiné ohledy, než se berou u těch ostatních. Vycítila jsem, že ta informovanost trochu vážla a musím říct, že s dětmi o tom mluvíme. Od té doby se ty vztahy úžasně urovnaly, a myslím si, že prostředí v té třídě už vyhovuje, jak dětem, tak i Honzíkovi.“</i> <i>„Teď už to ty děti berou tak, jak to je a přestaly se ohrazovat, že má určité výhody atd. Vysvětlila jsem jim Honzíkovo postižení, protože se stal takový incident v šatně, kdy Honzíkovi někdo shodil bundu na zem, toho to rozhodilo, takže se tam nějak do sebe pustili. Pak to mělo dohru i doma a maminka druhý den telefonovala, že Honzík nepříjde do školy, protože je ve stavu, kdy si ho radši nechají doma, aby se uklidnil. Takže já jsem tím pádem dostala příležitost ke třídě promluvit a podala jsem jim to stylem, že prostě Honzík má autismus, že sám o tom neví a že rodiče si nepřejí, aby to zatím“</i>
--

o sobě věděl, protože rodina se k němu zatím chovala jako ke zdravému dítěti. Já jsem těm dětem vlastně popsala podstatu toho autismu, že oni mají poruchu toho sociálního vnímání a nechápou ty vztahy, které nám automaticky naskakují, že když se někdo mračí, tak vím, co to znamená a u těch autistů to takhle nefunguje. Nebo dvojsmyslné narážky, že oni nepochopí. Také jsem jim vysvětlila, že se po nich nemůže chtít, aby tu svoji osobnost nějak radikálně přeměňovali. Děti se začaly vyptávat, ale myslím si, že přijaly to vysvětlení docela v dobrém“ „Teď už se mě neptají. Předtím chodili po té mojí přednášce. Navíc jsem zjistila, že jedna Honzíkova spolužačka má bratra s autismem, takže mi svým způsobem pomohla, že z vlastní zkušenosti o tom také dost věděla.“

Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě: *„protože se stal takový incident v šatně, kdy Honzíkovi někdo shodil bundu na zem, toho to rozhodilo, takže se tam nějak do sebe pustili. Pak to mělo dohru i doma a maminka druhý den telefonovala, že Honzík nepříjde do školy, protože je ve stavu, kdy si ho radši nechají doma, aby se uklidnil. Takže já jsem tím pádem dostala příležitost ke třídě promluvit a podala jsem jim to stylem, že prostě Honzík má autismus, že sám o tom neví a že rodiče si nepřejí, aby to zatím o sobě věděl, protože rodina se k němu zatím chovala jako ke zdravému dítěti. Já jsem těm dětem vlastně popsala podstatu toho autismu,“*

Informovanost spolužáků o PAS: *„Já jsem těm dětem vlastně popsala podstatu toho autismu, že oni mají poruchu toho sociálního vnímání a nechápou ty vztahy, které nám automaticky naskakují, že když se někdo mračí, tak vím, co to znamená a u těch autistů to takhle nefunguje. Nebo dvojsmyslné narážky, že oni nepochopí.“*

Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS: *„Pak jsem ho dostala v té sedmé třídě já a přišlo mi, že ta třída nebyla příliš informovaná.“*

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky: *„Ti spolužáci na něj pohlíželi jako na sobě rovného a nechtěli přijmout, že prostě se u něj musí brát jiné ohledy, než se berou u těch ostatních. Vycítila jsem, že ta informovanost trochu vážla a musím říct, že s dětmi o tom mluvíme. Od té doby se ty vztahy úžasně urovnaly, a myslím si, že prostředí v té třídě už vyhovuje, jak dětem, tak i Honzíkovi.“ „Ta sociální komunikace se teď hodně zlepšila.“*

Chování spolužáků k žákovi s PAS: *„jsem docela ráda, že to takhle nakonec vyšumělo, a že ty děti to takhle pojaly a chovají se k Honzíkovi moc hezky.“*

Přínos integrace

Názory na integraci

Přínos integrace pro učitele

Přínos integrace pro žáky

Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS: *„Předtím, než byl Honzík medikovaný, se schylovalo k tomu, že ten jeho pobyt na téhle škole je naprosto nepřínosný – často byl vzteklý, nesoustředěný, nevnímavý, unavený, pospával v lavici a teď se to zlepšilo. Těším se na to, že to vydrží, ale člověk něco takového nemůže říkat dopředu, ale zatím to vypadá, že tu osmou třídu dokončí.“*

Žák s PAS

Zvládání učiva žákem: „Je pravda, že Honzík má omezené možnosti, vzhledem k tomu svému handicapu a z té probírané látky zvládá třeba třetinu. Má hodně osekané učivo a někde se to, dá se říct, osekalo na základy. Vzhledem k svému handicapu, není schopen samostatně pracovat“.

Pocity žáka: „Ale zároveň vidím na Honzíkovi, jak ho ta základní škola hrozně vyšťavuje, on se dokáže soustředit dejme tomu tři hodiny a pak nastupuje únava a psychická nepohoda,“ „Například Honzika hrozně rozhodí hluk o přestávkách.“ „Kdybyste přišla před měsícem, řekla bych vám, tak vám řeknu, že do školy nechodí rád, že trpí a teď, jak nastala ta medikace, je v pohodě, je takový uvolněný, nevidím tam známky agrese, naopak začal být takový milý. To se moc špatně posuzuje, protože všechno ukáže čas, jestli ta medikace bude mít trvalejší působení, nebo jestli se to vrátí do původního stavu.“

Chování žáka: „Tam, vlastně nevím, jestli i vlivem puberty, docházelo k častým změnám nálad, takže z mojí strany to vyžadovalo velké umění psychologicky s ním zacházet, vysvětlovat mu různé situace, aby se uklidnil, aby si neubližoval.“ „Někdy se také museli zavolat rodiče, aby si ho odvezli.“ „Teď se situace zlepšila, protože žák je pod medikací, začal dobře pracovat, nálada se mu zlepšila. Netrpí tolik depresemi, není tak agresivní, takže vidím, že nějaký pokrok dopředu uděláme.“ „Tím, jak nastaly takové ty výkyvy nálad a začala se projevovat taková ta agrese a on začal ten okolní svět brát, jako by mu všichni chtěli ubližovat.“ „jak nastala ta medikace, je v pohodě, je takový uvolněný, nevidím tam známky agrese, naopak začal být takový milý“.

Sebehodnocení žáka

Aktuální problémy žáka s PAS

Speciální metody

Speciální metody učitelů

Metody asistentky: „Například, s Honzíkem se musí mluvit opravdu jako s malým dítětem, klidným hlasem a nesmíte na něj být až příliš přísná, protože pak se rozhodí a evokuje to u něj to agresivní chování.“ „Přitom, na někoho platí, když se zazlobíte a pak se snaží více pracovat, což na Honzika vůbec neplatí. Tam je potřeba pořád chválit, a když něco provede, nezlobit se na něj a nevyčítat mu to, protože on strašně těžko nese nějaké nezdary, trápí se tím. Co se týká výuky, tak pak už se neudělá nic, protože on se zabývá jenom tím, co provedl a co zkazil.“ „Já jsem strašně ráda, že jsem u toho Honzika pochopila, že tou zlou cestou to nepůjde a že musím nasadit maximální trpělivost, vlidný hlas a myslím, že nám ta spolupráce spolu jde.“ „A já jsem nechtěla, aby se kvůli tomu ostatní děti musely omezovat, tak jsem ho vzala někam stranou a fungovali jsme někde jinde, kde byl klid. Chce to

vzájemně nějak vykompenzovat. Zařídit určitý kompromis, aby ta třída fungovala tak, jak může a také, aby byly ohledy na to dítě s autismem.“ „Nic speciálního pro něj dopředu nepřipravujeme, protože to se dá dělat pro děti, které nemění tolik svoje nálady. My jsme zapojení do dění třídy, protože jsme její součástí a pak se věnujeme tomu, co mu jde a to procvičujeme.“

Pravidla nastavená asistentkou pedagoga

Odišné hodnocení žáka: „Při prověrkách a zkoušení se stále přihlíží k jeho handicapu, takže se ty nároky na něj takové nekladou.“

Interpretace kategorií Plzeň Jára

Třídní učitel

Připravenost

Pocit připravenosti: „Určitě ne. Neměl jsem dostatek informací, musel jsem si něco přečíst.“
Zkušenosti školy
Zkušenosti třídního učitele
Zkušenosti asistentky pedagoga: „Ne.“
Zkušenosti s asistentkou pedagoga
Informovanost o PAS
Potřeba vzdělávat se: „Neměl jsem dostatek informací, musel jsem si něco přečíst.“
Zdroje informací: „Výchovná poradkyně mi dala nějaké materiály k prostudování. Byly to informace z internetu, knihy jsem nečetl.“
Vědomí šířky problematiky PAS
Školení o PAS
Připravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga
Očekávání ohledně žáka: „Byl to pro mě vstup do neznáma, i strach“.
Naplnění očekávání ohledně žáka: „Ale potom když se už začlenil do toho kolektivu, tak už jsem o něm skoro nevěděl.“ „Z toho původního strachu to přešlo do velké pohody a nemusím to moc řešit. Myslím si, že žák do kolektivu zapadl výborně.“
První kroky při přípravě integrace

Asistentka pedagoga

Hodnocení asistentky pedagoga třídním učitelem, výchovným poradcem
Hodnocení asistentky pedagoga ze strany rodičů
Sebehodnocení asistentky pedagoga
<i>Pojetí náplně práce asistentky pedagoga: „a také mi bylo řečeno, že kdyby někdo jiný chtěl taky pomoci, takže tam taky přiskočí a že to není vyloženě jenom pro toho žáka.“</i>
Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga
<i>Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem: „Myslím si, že je spolupráce s asistentkou naprosto vyhovující. My jsme spolu v kabinetě, takže si všechno řekneme. Když se třeba J. míň učí, tak zkontaktujeme maminku, domluvíme se na něj...“</i>
Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli
Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní
Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka

Předběžné informace o žákovi s PAS

<i>Seznámení se žákem: „Viděl jsem ho ještě před nástupem do školy, seznámili jsme se, což bylo výborné. Asi tak čtyři dny před prvním zářím jsme se viděli, přišla s ním maminka.“</i>
<i>Informace o žákovi před začátkem školního roku: „Měl jsem informace, ano, i o tom, jak se bude chovat...Pravděpodobně to bylo někde v jeho složce, která sem přišla z jeho předchozí školy. Že je přátelský, že ta jeho forma je prostě taková jakoby lehčí, pravděpodobně. Prostě, že to není žádný autista typu agresor nebo takového toho mimozemšťana a podobně. Viděl jsem ho ještě před nástupem do školy, seznámili jsme se, což bylo výborné. Asi tak čtyři dny před prvním zářím jsme se viděli, přišla s ním maminka.“</i>
Informace od rodičů integrovaného žáka předem

Uvedení žáka do třídy

<i>Způsob uvedení žáka do tříd: „jenom jsem ho prostě uvedl, řekl jsem, že je to žák, který má k sobě asistentku...“ „Asi bych postupoval stejně.“</i>
--

Instrukce ohledně představení žáka spolužákům: „ <i>Ne, jenom jsem ho prostě uvedl, řekl jsem, že je to žák, který má k sobě asistentku...</i> “ „ <i>Ano, tak jsme se dohodli s maminkou.</i> “ (nemluvit o postižení se spolužáky)
Ochrana osobních údajů žáka s PAS: „ <i>Ano, tak jsme se dohodli s maminkou (nemluvit o postižení se spolužáky). Ono to jeho postižení právě není tak evidentní,</i> “
Uvedení asistentky pedagoga, představení třídy
Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PAS

Rodina žáka s PAS

Spolupráce s rodinou žáka s PAS
Obavy rodičů: „ <i>To spíš třeba maminka vyvolává vyloženě nějaké strachy o něj. Třeba před a po tělocviku, že tam musí být asistentka, aby náhodou něco neudělali, ale oni fakt nic už neudělají.</i> “ „ <i>To mu maminka vymyslela, protože naproti jejího pracoviště je knihkupectví, takže si to představuje tak, že by vždycky přiskočila na pomoc. Je to takové, že ta maminka ho pořád vodí za ruku...že ten kluk až půjde na střední školu, bude to tam mít těžké.</i> “
Fungování rodiny. „ <i>Je to takové, že ta maminka ho pořád vodí za ruku...</i> “
Komunikace s rodinou: „ <i>Vynikající</i> “
Názor rodičů na integraci svého dítěte
Domácí příprava žáka s PAS: „ <i>Když se třeba J. míň učí, tak zkontaktujeme maminku, domluvíme se na něj...</i> “

Spolupráce pedagogického týmu

Hodnocení spolupráce pedagogického týmu: „ <i>Vynikající.</i> “
Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením „ <i>To jsem nebyl (na počátku integrace v kontaktu se školským poradenským zařízením), četl jsem jenom zprávu.</i> “
Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením: „ <i>Nikdy. Jenom si vždycky přečtu tu zprávu, to je jediný můj kontakt. Ona to pracovnice SPC jde třeba přímo za asistentkou nebo výchovnou poradkyní. Myslím si, že ta spolupráce je dobrá a není důvod ani kontaktovat odborníky. Já je budu otravovat, až bude problém a ten zatím nebyl, nebo když je menší problém, tak my to vyřešíme.</i> “
Hodnocení spolupráce s asistentkou: <i>Myslím si, že je spolupráce s asistentkou</i>

naprosto vyhovující.“ „Když se třeba J. míň učí, tak zkontaktujeme maminku, domluvíme se na něj...“

Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní

Způsob spolupráce s výchovnou poradkyní: *„Výchovná poradkyně mi dala nějaké materiály k prostudování.“ „Výchovná poradkyně za mnou chodila už od května, kdy jsme se dozvěděli, že žák nastoupí a vyprávěla mi co a jak...“*

Hodnocení spolupráce s rodiči

Informovanost třídy o žákovi s PAS

Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS: *„Naznačil jsem v podstatě...ted' už nevím jakým způsobem, že tím pádem žádné otázky a basta. Upozorňovat na jeho postižení to ani náhodou.“ „Mají ho za jinýho, když s nimi mluvím...co si budeme povídat, mají ho za jinýho, ale nevšímají si ho v takové míře, že by to přešlo v nějakou šikanu.“*

Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Informovanost spolužáků o PAS

Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS: *„Upozorňovat na jeho postižení to ani náhodou.“*

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky: *„Myslím si, že žák do kolektivu zapadl výborně.“ „Myslím si, že se ve třídě cítí velice dobře. On tam kamarádí s tou skupinkou holek...a jedna žákyně, se kterou se jinak nikdo ze třídy nebaví, tak s tou nějakým způsobem komunikují. To je taková zvláštní symbióza, protože oni se moc rádi nemají, ale tak nějak na sebe zbyli.“*

Chování spolužáků k žákovi s PAS. *„To přivření prstu (jeden ze spolužáků mu přivřel úmyslně prst ve dveřích šatny), to bylo takový asi ořukávání (smích) a on vydržel...“ „nevšímají si ho v takové míře, že by to přešlo v nějakou šikanu.“ „Nevšímají si ho v takové míře, že by to vadilo mě...a jemu.“ „Třeba někdo si z něj někdy udělá legraci, ale je to v takové míře, že je schopen to pojmout a sám ze sebe si i tu legraci udělat.“*

Přínos integrace

Názory na integraci (doplňující otázka ohledně potřebnosti asistentky): *„Určitě ted' už ne. Myslím si, že se zbytečně na toho člověka naváže a očekává, že za něj všechno udělá. Totálně ho držíme v nějakém inkubátoru, až ho z něj vyndáme, bude mít šok. Bojím se velice, že těmi nervy, protože on se umí nervovat, tu střední školu*

<i>pak nezvládne.“</i>
Přínos integrace pro učitele
Přínos integrace pro žáky
Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS

Žák s PAS

<i>Zvládání učiva žákem: „Předměty jako fyzika, matematika takové ty zaměřené na představitivost, to on prostě nedává. Já si tedy myslím, že teď už začíná být líný se učit. Ale na druhou stranu měl zase vyznamenání. Takž myslím, že začala ta lenost, ale představitivost tu neměl nikdy. Taky má problém s praktickými předměty. Když má třeba vyrobit krabičku, tak se na všechno ptá, ten postup mu není jasný. On bude knihkupcem...půjde na učiliště.“ „Písemně je schopný napsat takovou hloupost...nelogickou. Tam funguje jenom ta mechanická paměť. Teď například v chemii skvěle zvládá prvky, stejně jako umí jména v kalendáři. Ale například v přírodopisu, když má dát dohromady části páteře, tak to přehází a není to tím, že by tomu věnoval málo času. To on má ten blok, kterým on nedokáže poskládat si takové ty logické souvislosti pro sebe.“</i>
<i>Pocity žáka: „on se umí nervovat“ „Má problém třeba s pochopením takových jednoduchých věcí jako je například nespravedlnost nebo zloba.“</i>
Chování žáka
Sebehodnocení žáka
Aktuální problémy žáka s PAS

Speciální metody

<i>Speciální metody učitelů: „Vůbec ne, on to nepotřebuje. Můj přístup k němu se liší ...treba při zkoušení mu člověk musí dávat víc návodných otázek a nakonec to z něj dostane. Nejdřív ho musím při zkoušení zklidnit, protože on je hodně nervózní. A když ho zklidním, tak se začnu ptát a když on neví...protože když se to učil, tak to jeho vybavování, tím že nemá představitivost, funguje jinak. Tak mu dám víc těch návodných otázek, těch berliček, kterými se k tomu nakonec dostane.“</i>
Metody asistentky
Pravidla nastavená asistentkou pedagoga
Odlíšné hodnocení žáka

Výchovná poradkyně

Připravenost

Pocit připravenosti: „ <i>Takže já už měla nastudováno, jak s takovým žákem pracovat</i> “.
Zkušenosti školy: „ <i>To už byl druhý případ žáka na škole, kdy byla diagnóza stejná, ale potíže byly menší.</i> “ „ <i>Ten žák předtím měl Aspergerův syndrom a asistenta neměl. Takže my jsme si samozřejmě museli mnoho věcí nastudovat i co se legislativy týkalo ohledně toho doporučeného asistenta pedagoga.</i> “ „ <i>Je teď už více zkušeností, jak s ním pracovat a navíc ten chlapec vyžívá a stává se samostatnějším.</i> “
Zkušenosti třídního učitele
Zkušenosti asistentky pedagoga
Zkušenosti výchovné poradkyně:
Zkušenosti s asistentkou pedagoga: Žádné. Takže víceméně jsme to ladili až v běhu a tady víceméně pomohla trochu paní speciální pedagožka, která má Járu na starosti, a která nám vysvětlila, jak má práce asistenta pedagoga vypadat a jak to má probíhat.
Informovanost o PAS
Potřeba vzdělávat se: „ <i>Takže my jsme si samozřejmě museli mnoho věcí nastudovat i co se legislativy týkalo ohledně toho doporučeného asistenta pedagoga.</i> “ „ <i>Četli jsme odbornou literaturu.</i> “
Zdroje informací
Vědomí šířky problematiky PAS
Školení o PAS
Připravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga: „ <i>Takže my jsme si samozřejmě museli mnoho věcí nastudovat i co se legislativy týkalo ohledně toho doporučeného asistenta pedagoga.</i> “
Očekávání ohledně žáka
Naplnění očekávání ohledně žáka: „ <i>Překvapil mě velmi mile tím, že neměl žádné projevy vzteku, že má klidnou povahu. Je to hodný, slušný chlapec a u něj je hlavně problém ta nejistota, když by docházelo ke změně, nebo když by něco nestíhal nebo nechápal.</i> “
První kroky při přípravě integrace: „ <i>V první řadě jsme se snažili, abychom zajistili dobré fungování asistenta pedagoga, kterého v té době byl docela</i>

problém sehnat. Dali jsme inzerát na stránky naší školy plus ještě na město a pak jsme ještě sehnali kontakty na asistenty, kteří studovali ten kurz, ale ti všichni, když jsem je oslovila tak studovali už pro nějakou konkrétní školu nebo žáka. Četli jsme odbornou literaturu. Také jsme pak s asistentkou navštívili SPC, aby nám k tomu řekla ještě něco bližšího a doporučila nám další odbornou literaturu. Probírali jsme konkrétní záležitosti, například kde a s kým má sedět, co dělat o přestávkách a jaké konkrétní problémy by mohly vzniknout.“

Asistentka pedagoga

Hodnocení asistentky pedagoga třídním učitelem, výchovným poradcem:

„Změnila se asistentka... Ta nová asistentka, protože už má taky svoje děti, tak je taková „druhá matka“ toho chlapce. Mezi první asistentkou a Járrou byl ten vztah spíš takový kamarádský a teď mezi současnou asistentkou a jím je takový opatrovnícký, ochránářský.“

Hodnocení asistentky pedagoga ze strany rodičů: *„Naposledy, když jsem mluvila s paní z SPC, tak mi sdělila, že rodiče jsou s asistentkou velmi spokojeni a spolupráci si velmi pochvalují.“*

Sebehodnocení asistentky pedagoga

Náplň práce asistentky pedagoga: *„Především by se asistent měl s učitelem domluvit, ve kterých hodinách ta asistence bude potřeba a kdy ne. Pokud v hodině ta potřeba je, tak by neměl příliš do té hodiny zasahovat... Není samozřejmě správné, aby něco za toho žáka dělal asistent, ale spíš aby toho žáka naváděl, jak má pracovat a popřípadě mu pomoci, když se zastaví a neví jak dál, tak spíše pomáhá tomu učiteli. A tady by měla fungovat to domluva s učitelem, do jaké míry má pomáhat. Ten asistent by se tedy s každým učitelem měl domluvit, popřípadě pro žáka vyrobit i nějakou pomůcku. Každý předmět je specifický...“* *„A také se s ním hodně učí před písemkami a pomáhá mu s referáty. Je teď už více zkušeností, jak s ním pracovat a navíc ten chlapec vyzrává a stává se samostatnějším.“*

Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga

Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem

Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli: *. A tady by měla fungovat to domluva s učitelem, do jaké míry má pomáhat. Ten asistent by se tedy s každým*

učitelem měl domluvit, popřípadě pro žáka vyrobit i nějakou pomůcku. Každý předmět je specifický...“

Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní

Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka

Předběžné informace o žákovi s PAS

Seznámení se žákem: „To ne (ne před jeho nástupem do školy), až při jeho příchodu do školy.“

Informace o žákovi před začátkem školního roku: „*Dokumentace z SPC a také informace od rodičů. A také informace z jeho bývalé školy, které byly přes speciální pedagožku ze SPC.*“

Informace od rodičů integrovaného žáka předem

Uvedení žáka do třídy

Způsob uvedení žáka do třídy

Instrukce ohledně představení žáka spolužákům: „*Když jsme s asistentkou byli u paní v SPC, přímo jsme se na to zeptali a ta nám doporučila a tak to i pan třídní udělal, že představil asistentku jako pomocníka při výuce pro toho chlapce plus i pro ostatní žáky ve třídě, kteří mají nějaké problémy, a něco jim nepůjde. Ty děti tu diagnózu konkrétní neví, nebo tedy nikdo ji tam oficiálně neřikal, z učitelů určitě ne.*“

Ochrana osobních údajů žáka s PAS

Uvedení asistentky pedagoga, představení třídě

Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PAS: „*Já si myslím, že to jestli říkat o diagnóze, to záleží případ od případu. Protože ten chlapec má takovou formu toho postižení, která není příliš viditelná a nemá ty afekty.*“ „*Je to tedy individuální, záleží, jak se ten žák chová a také záleží na rodičích, protože je to po dohodě s nimi.*“

Rodina žáka s PAS

Spolupráce s rodinou žáka s PAS: „*Především funguje kontakt mezi třídním učitelem a rodinou, popřípadě asistentkou pedagoga a rodinou, hlavně maminkou.*“

Obavy rodičů

Fungování rodiny

Komunikace s rodinou: „*Já jsem tedy s rodiči nekomunikovala, protože nebyl důvod. Všechno to zvládal třídní učitel a asistentka.*“

Názor rodičů na integraci svého dítěte
Domácí příprava žáka s PAS

Spolupráce pedagogického týmu

Hodnocení spolupráce pedagogického týmu
Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením: „ <i>Spolupráce s SPC je naprosto v pořádku.</i> “
Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením: „ <i>Také jsme pak s asistentkou navštívili SPC, aby nám k tomu řekla ještě něco bližšího a doporučila nám další odbornou literaturu. Probírali jsme konkrétní záležitosti, například kde a s kým má sedět, co dělat o přestávkách a jaké konkrétní problémy by mohly vzniknout.</i> “ „ <i>Chlapec dostává každý rok doporučení na základě vyšetření...na prodloužení integrace a doporučení na asistenta pedagoga. Jednou ročně se chodí na chlapce dívat do hodiny, pak to probere s asistentem a zeptá se některých učitelů.</i> “
Hodnocení spolupráce s asistentkou
Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní
Hodnocení spolupráce s rodiči

Informovanost třídy o žákovi s PAS

Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS
Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě
Informovanost spolužáků o PAS
Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky
Chování spolužáků k žákovi s PAS: „ <i>Takže děti vidí, že je pomalejší a potřebuje pomoci. Myslím, že to děti nijak neřešily a že ho přijaly dobře.</i> “

Přínos integrace

Názory na integraci
Přínos integrace pro učitele
Přínos integrace pro žáky: „ <i>Pro žáky je to přínos v tom, že se učí žít i s jinými lidmi, kteří mají problémy a potom, když se dostanou v životě do kontaktu s někým</i>

<i>takovým, tak už se na něj nedívají skrz prsty, ale už je spíš dokážou pochopit nebo pomoci, když se s tím žákem setkával denně.“</i>
Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS: <i>„ Je teď už více zkušeností, jak s ním pracovat a navíc ten chlapec vyžívá a stává se samostatnějším.“</i>

Žák s PAS

Zvládání učiva žákem
Pocity žáka
Chování žáka: <i>„ten chlapec vyžívá a stává se samostatnějším.“ Protože ten chlapec má takovou formu toho postižení, která není příliš viditelná a nemá ty afekty. “</i>
Sebehodnocení žáka
Aktuální problémy žáka s PAS: <i>„u něj je hlavně problém ta nejistota, když by docházelo ke změně, nebo když by něco nestíhal nebo nechápal.“</i>

Speciální metody

Speciální metody učitelů
Metody asistentky
Pravidla nastavená asistentkou pedagoga
Odlíšné hodnocení žáka

Asistentka pedagoga

Připravenost

Pocit připravenosti
Zkušenosti školy
Zkušenosti třídního učitele
Zkušenosti asistentky pedagoga: <i>„Ne, nepracovala jsem jako asistentka. Já jsem dřív pracovala v úplně jiném oboru, překladatelství-tlumočnictví a učila jsem na jazykové škole.“</i>
Zkušenosti s asistentkou pedagoga
Informovanost o PAS
Potřeba vzdělávat se: <i>„Ano, vyhledávala jsem odbornou literaturu a četla jsem. Potom jsem absolvovala i ten kurz na asistentku pedagoga.“</i>
Zdroje informací: <i>„Bylo to několik různých knih, ale z hlavy vám to neřeknu. Vyhledala jsem si v knihovně všechny možné dostupné publikace o integraci ve školství a o autismu.“</i>
Vědomí šířky problematiky PAS

Školení o PAS
Připravenost školy a učitelů na asistentku pedagoga
Očekávání ohledně žáka
Naplnění očekávání ohledně žáka
První kroky při přípravě integrace

Asistentka pedagoga

Hodnocení asistentky pedagoga třídním učitelem, výchovným poradcem
Hodnocení asistentky pedagoga ze strany rodičů
Sebehodnocení asistentky pedagoga
Náplň práce asistentky pedagoga: <i>„To jsem s ním trávila i přestávky, ale letos už s ním o přestávkách nejsem, protože jsem zjistila, že je beze mě zvládá a poradí si.“ „U mě je jasné, že já jsem asistentka pro něj. Teď už i ty děti, jak jsou starší, tak ode mě ani tu pomoc nevyžadují, jen když mají opravdu vážný problém, nebo se potřebují na něco zeptat ohledně organizace vyučování. Nebo si občas chtějí popovídat.“ „Před písemkou jsem se vždy snažila o těch volných hodinách udělat intenzivní přípravu, aby pak mohl písemku vypracovat samostatně. Při písemce jsem se snažila ho upozornit, když jsem viděla chybu, aby si znovu přečetl zadání a uvědomil si, na co se ho tam ptají. Já mu třeba dva týdny pře tím připravuji cvičné písemky a dávám mu je domů, pak to společně opravíme. A pak se ho snažím uklidnit, že je připraven, že se nemá čeho bát. Když tedy vidím, že má někde chybu, řeknu mu, aby si ještě jednou prošel tu otázku, ale to je všechno.“</i>
Interakce mezi integrovaným žákem a asistentkou pedagoga: <i>„Nebyl v tom žádný problém, on je dost přizpůsobivý. To je pro něj velká výhoda. Asistentky, které měl předtím srovnával – jaké měly vlasy, jestli měly děti...ale to bylo spíš na začátku. To hlavně vloni.“</i>
Interakce mezi asistentkou a třídním učitelem
Interakce mezi asistentkou a třídou: <i>„Se třídou vycházím dobře. Je zajímavé, jak byli překvapeni, jaké mám vzdělání. Pochopila jsem, že si s funkcí asistentky spojují nějakou pečovatelku nebo zdravotnici. Ten jejich pohled se pak mění, když si představí, že bych je mohla učit jazyky“. „Jako dilema to nevnímám (rozdělení pomoci mezi třídu a žáka s autismem), já se věnuji hlavně jemu. Oni to tak berou, občas se na něco zeptají, ale nečekají, že jim půjdu nějak intenzivně pomáhat. Ale myslím si, že to je opravdu případ od případu, že záleží na tom, jaká to konkrétní třída je, jaké jsou v ní děti. Tady to je nastavené tak, že oni vědí, že já jsem tu pro něj, ale také se mě mohou zeptat, kdyby potřebovali.“</i>

Interakce mezi asistentkou a netřídními učiteli: „ <i>Já tu spolupráci vnímám pozitivně. S každým učitelem jsem dopředu mluvila a nakonec jsme našli tu cestu, jak mu v tom konkrétním předmětu pomoci.</i> “
Interakce mezi asistentkou a výchovnou poradkyní
Interakce mezi asistentkou a rodiči integrovaného žáka

Předběžné informace o žákovi s PAS

Seznámení se žákem: „ <i>Ne. Předtím jsem se s žákem ani s rodiči nesečkala, až toho prvního září.</i> “
Informace o žákovi před začátkem školního roku: „ <i>Před tím to byly jen obecné informace. Ono to výběrové řízení bylo ukončeno až těsně před začátkem školního roku, takže to ani jinak nešlo. Potom, když už jsem nastoupila, měla jsem možnost prostudovat materiály ze speciálně pedagogického centra.</i> “
Informace od rodičů integrovaného žáka předem

Uvedení žáka do třídy

Způsob uvedení žáka do třídy
Instrukce ohledně představení žáka spolužákům
Ochrana osobních údajů žáka s PAS
Uvedení asistentky pedagoga, představení třídě
Názor na informovanost třídy ohledně diagnózy žáka s PAS

Rodina žáka s PAS

Spolupráce s rodinou žáka s PAS: „ <i>S maminkou jsme v pravidelném kontaktu.</i> “ „ <i>S rodinou je spolupráce výborná. V kontraktu jsme celkem pravidelně.</i> “
Obavy rodičů
Fungování rodiny
Komunikace s rodinou
Názor rodičů na integraci svého dítěte
Domácí příprava žáka s PAS

Spolupráce pedagogického týmu

Hodnocení spolupráce pedagogického týmu
Hodnocení spolupráce se školským poradenským zařízením
Způsob spolupráce se školským poradenským zařízením: „ <i>Ne s SPC jsem v kontaktu nebyla – jen s výchovnou poradkyní, se všemi učiteli. S paní z SPC jsem</i>

<i>mluvila jednou, až po roce. “</i>
Hodnocení spolupráce s asistentkou
Hodnocení spolupráce s výchovnou poradkyní
Hodnocení spolupráce s rodiči

Informovanost třídy o žákovi s PAS

Komunikace s celou třídou o žákovi s PAS
Řešení problémů mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě
Informovanost spolužáků o PAS
Informovanost spolužáků o diagnóze žáka s PAS: „Ne to už se mě nikdo neptal.“ (na diagnózu integrovaného žáka)

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky ve třídě

Interakce mezi žákem s PAS a spolužáky: <i>„Myslím, že v tomhle směru udělal pokrok. Baví se s děvčaty, ale občas už i s kluky...ale znáte kluky tady ve třídě...je ten kolektiv tady někdy náročnější. Myslím si, že ho berou, že je pevnou součástí té třídy. Třeba když při tělocviku hrají fotbal, on to hraje nerad, ale oni kluci sami řeknou, tak pojď, Jardo k nám do týmu. Nebo i když je skupinová práce, tak ho sami pozvou do skupiny. Není to tak, že by si ho nevšimli.“</i>
Chování spolužáků k žákovi s PAS

Přínos integrace

Názory na integraci
Přínos integrace pro učitele
Přínos integrace pro žáky
Hodnocení úspěšnosti integrace žáka s PAS

Žák s PAS

Zvládnutí učiva žákem: <i>„On právě mnoho příkladů vyřeší správně a pak přijde příklad na tom samém principu a on neví. Ale jinak má výsledky velmi dobré, měl jen tři dvojky a jinak samé jedničky.“</i>
Pocity žáka: <i>„Já si myslím, že je tu spokojený.“</i>
Chování žáka
Sebehodnocení žáka
Aktuální problémy žáka s PAS

Speciální metody

Speciální metody učitelů
Metody asistentky
Pravidla nastavená asistentkou pedagoga: „ <i>On ví, kde mě najde. Už teď ani do kabinetu nechodí. To jsem řekla hned na začátku, že kabinet je pro učitele, ne pro žáky a on to akceptoval, zvykl si a už ho to ani nenapadne. Ví, že tam jsem, že přijít může a to stačí. To je jen v akutním případě, třeba jen jednou za pololetí. Taky kvůli střední škole, aby už si zvykal, tam pravděpodobně asistentku mít nebude.</i> “
Odlišné hodnocení žáka

Otázky pro pedagogické pracovníky

Otázky k rozhovoru s výchovným poradcem (případně školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem)

1. Když jste se dozvěděl/a o připravované integraci žáka s PAS do vaší školy, cítil/a jste se dostatečně připraven/á?
2. Jaká byla Vaše očekávání ohledně žáka (jeho projevů v chování, schopnostech atd.)
3. Jaké informace Vám byly poskytnuty předem o žákovi?
4. Jaké byly vaše první kroky při přípravě na integraci žáka s PAS?
5. Jak probíhala spolupráce se školským poradenským zařízením?
6. Jak probíhala spolupráce s rodinou žáka s PAS?
7. Setkal/a jste se s tímto integrovaným žákem ještě před zahájením jeho školní docházky na vaší škole?
8. Pokud byl přijat asistent pedagoga – Jaké jste měl/a předchozí zkušenosti s fungováním asistenta pedagoga na škole? Jaká byla vaše spolupráce? Změnila se nějakým způsobem od těchto začátků? Co je podle vašeho názoru nejdůležitější, pokud je v pedagogickém „týmu“ přítomen asistent pedagoga? Jak by měla „týmová“ spolupráce ideálně vypadat?
9. Jak jste řešil/a otázku jakým způsobem uvést integr. žáka s PAS do třídy (případně jak spolužákům vysvětlit přítomnost asistenta pedagoga)? Bylo vám dáno přímo doporučení ze strany školského poradenského zařízení, případně rodičů? Jaký je Váš názor na tuto problematiku?
10. Jak podle vašeho názoru přijal kolektiv třídy integrovaného žáka? Myslíte si že k tomu přispěl i způsob, jak byli na počátku spolužáci informováni? Jaké informace jste poskytli rodičům žáků ze stejné třídy, případně ostatních žáků?
11. Jak v současnosti probíhá spolupráce se školským poradenským zařízením? Mohl/a byste popsat jakým způsobem v současnosti funguje vzájemná spolupráce mezi vámi, učiteli, asistentem pedagoga a žákem samotným a jeho rodiči? Považujete tuto spolupráci za dostatečnou a vyhovující, nebo byste si přál/a na ní něco změnit?
12. Vidíte integraci žáka s PAS jako určité obohacení, přínos? V čem konkrétně spatřujete přínos?

Otázky pro třídního učitele/učitelku

1. Když jste se dozvěděl/a o připravované integraci žáka s PAS do vaší třídy, cítil/a jste se dostatečně připraven/á? Měl/a jste dostatek informací o PAS?
2. Měl/a jste potřebu se nějakým způsobem vzdělávat v této oblasti? (jak konkrétně?)
3. Jaká byla Vaše prvotní očekávání ohledně žáka (jeho projevů v chování, schopnostech atd.)?
4. Jaké informace Vám byly poskytnuty předem o žákovi? Měl jste možnost se s ním/setkat ještě před jeho nástupem do školy? Setkal jste se s jeho rodiči ještě před jeho nástupem do školy?
5. Byl/a jste na počátku procesu integrace v kontaktu se školským poradenským zařízením případně jiným odborníkem, jehož je žák klientem?
6. Poskytlo vám vedení školy nebo výchovný poradce (příp. šk. Psycholog, spec. Pedagog) informace o PAS (školení) nebo důkladnější konzultace ohledně integrovaného žáka?
7. Jak jste postupoval při uvedení žáka do třídy? Měl jste nějaké instrukce o tom, jak žáka máte představit, jestli máte nějakým způsobem mluvit o jeho postižení?
8. Pokud je asistent pedagoga: Měl jste nějakou zkušenost s přítomností a celkově s fungováním asistenta pedagoga ve třídě? Jak jste žákům vysvětlil přítomnost asistenta pedagoga?
9. Jakým způsobem spolupracujete s asistentem pedagoga? Máte pocit, že je tato spolupráce vyhovující?
10. Jak se liší vaše očekávání od skutečného průběhu integrace? Jak podle vašeho názoru integrovaný žák „zapadl“ do kolektivu třídy? Jak podle vás tohoto žáka vnímají jeho spolužáci?
11. Jak zvládá učivo?
12. Jak myslíte, že se žák ve třídě i ve škole cítí? Co vnímáte jako největší problém?
13. Používáte nějaké specifické didaktické metody nebo učební pomůcky při práci s integrovaným žákem s PAS? Jak se liší váš pedagogický přístup k němu na rozdíl od ostatních žáků (případně i dalších integrovaných žáků ve třídě)?
14. Jak v současnosti probíhá spolupráce vás, asistenta pedagoga, výchovného poradce, školského poradenského zařízení a rodiny žáka? Máte přání, aby se tato spolupráce nějak konkrétně zlepšila?

15. Jak byste postupoval při uvedení žáka (případně asistenta pedagoga) do třídy s nynějšími zkušenostmi?

Otázky pro asistenta/asistentku pedagoga

1. Pracoval/a jste už někdy předtím jako asistent/ka pedagoga? Cítila jste se připraven/a na asistenci ve třídě, kde je integrován žák s autismem?
2. Snažil/a jste se nějakým způsobem informovat nebo vzdělávat se v této problematice – jak konkrétně?
3. Měla jste možnost setkat se s integrovaným žákem nebo jeho rodiči ještě před zahájením docházky do vaší školy?
4. Jak jste vnímal/a řešení otázky jak uvést integrovaného žáka do třídy? Víte, od koho přišel návrh na způsob řešení tohoto problému? Považujete ho za „šťastné“?
5. Jak vnímají vaši přítomnost žáci? Jak jim byla vysvětlena?
6. Ptají se vás žáci na integrovaného žáka – na jeho diagnózu atd...Ptají se na vaši přítomnost ve třídě – například proč ve vedlejší třídě asistent není a u nich je...?
7. Byl/a jste od počátku v kontaktu se školským poradenským zařízením? Pomohla vám tato spolupráce? Jak často jste v kontaktu v současnosti?
8. Jak se vám podařilo navázat spolupráci s integrovaným žákem a třídou celkově?
9. Jak vidíte spolupráci s výchovným poradcem, třídním učitelem a ostatními učiteli? Myslíte si, že učitelé vnímají vaši přítomnost v hodinách pozitivně? Mají zájem s vámi spolupracovat při přípravě, ale i v samotném procesu výuky? Mají zájem konzultovat své postupy (především u integrovaného žáka)?
10. Jaká je spolupráce s rodinou integrovaného žáka? Hovoříte spolu pravidelně? Co byste si v tomto ohledu přál/a změnit?
11. Jak se podle vašeho názoru integrovaný žák ve třídě a ve škole cítí? Jak se chová ke spolužákům a jak oni k němu?
12. Jaká je tedy skutečná náplň vaší práce? Jaké problémy denně řešíte?
13. Jakým způsobem jste rozdělil/a pomoc mezi integrovaného žáka a ostatní žáky ve třídě? Vnímáte to jako dilema?

Dotazník pro učitele, kteří učí integrovaného žáka s poruchou autistického spektra

1. Vzpomínáte si, že byste získal/a vědomosti o poruchách autistického spektra (o autismu) na pedagogické fakultě?
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) Jiná odpověď:

2. Cítil/a jste se dostatečně informován o této problematice, když jste se dozvěděl/a, že takového žáka budete učit?
 - a) Ano
 - b) Ne a proto jsem se snažil/a v této problematice vzdělávat – jakou formou konkrétně – napište:

 - c) Ne, ale ze zkušenosti vím, že každé dítě je jiné a dopředu se připravit nelze

3. Jak vnímáte přítomnost asistenta/asistentky pedagoga ve výuce
 - a) Pozitivně – můžete doplnit konkrétní zkušenost:

 - b) Působí na mě rušivě, myslím, že zvládnou výuku i bez něj/ní
 - c) I když na mě působí rušivě, vím, že integrovanému žákovi pomáhá
 - d) Jiná odpověď:

4. Konzultujete s někým dalším, jak postupovat při edukaci a celkově integraci žáka s autismem?
 - a) S třídním učitelem/učitelkou
 - b) S rodiči žáka
 - c) S asistentem/asistentkou pedagoga
 - d) S výchovným poradcem (případně školním psychologem či školním speciálním pedagogem
 - e) Se školským poradenským zařízením (ped. psych. poradnou nebo SPC)
 - f) Jiná odpověď:

5. Bylo vám zpočátku nějakým způsobem doporučeno, jak s třídou komunikovat ohledně diagnózy integrovaného dítěte?
- a) O diagnóze žáci informováni nebyli, proto ani mně nebylo doporučeno o ní hovořit
 - b) Nebylo mi v tomto ohledu nic doporučeno
 - c) Žáci se mě zeptali, a proto jsem jim problematiku vysvětlil tak, aby tomu porozuměli
 - d) Jiná odpověď:
6. Vědí spolužáci žáka s autismem o jeho diagnóze?
- a) Ano, byli od počátku o jeho diagnóze informováni
 - b) Ne, bylo nám doporučeno tyto informace nesdělovat. Napište prosím, z jaké strany vám to bylo doporučeno:
 - c) Ano, žáci sice oficiálně informováni nebyli, ale nějak se to dozvěděli.
 - d) Jiná odpověď:
7. Využíváte při práci se žákem s autismem nějaké speciální didaktické metody nebo pomůcky?
- a) Ano – napište prosím o jaké jde:
 - b) To je náplní práce asistenta/asistentky pedagoga
 - c) Tento žák specifické metody ani pomůcky nepotřebuje

Dotazník pro spolužáky integrovaného žáka s PAS

Prosím, vyplňte dotazník, pomůžete mi s výzkumem, jenž je součástí bakalářské práce, kterou dokončuji studium speciální pedagogiky na Univerzitě Karlově. Dotazník je anonymní, nepodepisujte se. Děkuji

1. Proč je u vás ve třídě asistent/asistentka pedagoga?
 - a) Aby nám všem pomáhal/a, když něčemu nerozumíme nebo nám něco nejde
 - b) Aby pomáhal/a integrovanému žáku
 - c) Jiná odpověď:

2. Pomáhá ti s něčím?
 - a) Ano, často mi pomůže – s čím? Napiš konkrétně:

 - b) Mně nepomáhá, ale některým žákům ano

3. Pomáhá někomu víc?
 - a) Ano, jednomu žákovi/žákyni
 - b) Pomáhá víc několika žákům
 - c) Snaží se pomáhat všem

4. Proč si myslíš, že tomuto jednomu žákovi nebo několika žákům pomáhá víc? Pokus se to vysvětlit:

5. Dostávají někteří žáci jiné úkoly, věnují se jim učitelé individuálně nebo jsou jinak hodnoceni?

Rozhovory

Škola Plzeň

Rozhovor s třídním učitelem

1. *Když jste se dozvěděl/a o připravované integraci žáka s PAS do vaší třídy, cítil/a jste se dostatečně připraven/á? Měl/a jste dostatek informací o PAS?*

Určitě ne. Neměl jsem dostatek informací, musel jsem si něco přečíst.

2. *Měl/a jste potřebu se nějakým způsobem vzdělávat v této oblasti? (jak konkrétně?)*

Výchovná poradkyně mi dala nějaké materiály k prostudování. Byly to informace z internetu, knihy jsem nečetl.

3. *Jaká byla Vaše prvotní očekávání ohledně žáka (jeho projevů v chování, schopnostech atd.)?*

Byl to pro mě vstup do neznáma, i strach. Ale potom když se už začlenil do toho kolektivu, tak už jsem o něm skoro nevěděl.

4. *Jaké informace Vám byly poskytnuty předem o žákovi? Měl jste možnost se s ní/m setkat ještě před jeho nástupem do školy? Setkal jste se s jeho rodiči ještě před jeho nástupem do školy?*

Měl jsem informace, ano, i o tom, jak se bude chovat...Pravděpodobně to bylo někde v jeho složce, která sem přišla z jeho předchozí školy. Že je přátelský, že ta jeho forma je prostě taková jakoby lehčí, pravděpodobně. Prostě, že to není žádný autista typu agresor nebo takového toho mimozemšťana a podobně. Viděl jsem ho ještě před nástupem do školy, seznámili jsme se, což bylo výborné. Asi tak čtyři dny před prvním zářím jsme se viděli, přišla s ním maminka.

5. *Byl/a jste na počátku procesu integrace v kontaktu se školským poradenským zařízením případně jiným odborníkem, jehož je žák klientem?*

To jsem nebyl, četl jsem jenom zprávu.

6. Poskytlo vám vedení školy nebo výchovný poradce (příp. šk. Psycholog, spec. Pedagog) informace o PAS (školení) nebo důkladnější konzultace ohledně integrovaného žáka?

Výchovná poradkyně za mnou chodila už od května, kdy jsme se dozvěděli, že žák nastoupí a vyprávěla mi co a jak...

7. Jak jste postupoval při uvedení žáka do třídy? Měl jste nějaké instrukce o tom, jak žáka máte představit, jestli máte nějakým způsobem mluvit o jeho postižení?

Ne, jenom jsem ho prostě uvedl, řekl jsem, že je to žák, který má k sobě asistentku... Naznačil jsem v podstatě... teď už nevím jakým způsobem, že tím pádem žádné otázky a basta. Upozorňovat na jeho postižení to ani náhodou. A děti se s tím srovnaly. Asi to byla taky dobrá třída.

Měl/a jste přímo doporučení, že nemáte mluvit o jeho postižení?

Ano, tak jsme se dohodli s maminkou. Ono to jeho postižení právě není tak evidentní, jenom je zvláštní, ale to tam jsou i jiné děti.

8. Pokud je asistent pedagoga: Měl jste nějakou zkušenost s přítomností a celkově s fungováním asistenta pedagoga ve třídě? Jak jste žákům vysvětlil přítomnost asistenta pedagoga?

Ne. Ta přítomnost asistentky tam byla prostě daná... a také mi bylo řečeno, že kdyby někdo jiný chtěl taky pomoci, takže tam taky přiskočí a že to není vyloženo jenom pro toho žáka.

9. Jakým způsobem spolupracujete s asistentem pedagoga? Máte pocit, že je tato spolupráce vyhovující?

Myslím si, že je spolupráce s asistentkou naprosto vyhovující. My jsme spolu v kabinetě, takže si všechno řekneme. Když se třeba J. míň učí, tak zkontaktujeme maminku, domluvíme se na něj...

10. Jak se liší vaše očekávání od skutečného průběhu integrace? Jak podle vašeho názoru integrovaný žák „zapadl“ do kolektivu třídy? Jak podle vás tohoto žáka vnímají jeho spolužáci?

Z toho původního strachu to přešlo do velké pohody a nemusím to moc řešit. Myslím si, že žák do kolektivu zapadl výborně. To přivření prstu, to bylo takový asi oťukávání (smích) a on vydržel...Mají ho za jinýho, když s nimi mluvím...co si budeme povídat, mají ho za jinýho, ale nevšímají si ho v takové míře, že by to přešlo v nějakou šikanu. Nevšímají si ho v takové míře, že by to vadilo mě...a jemu. To spíš třeba maminka vyvolává vyloženě nějaké strachy o něj. Třeba před a po tělocviku, že tam musí být asistentka, aby náhodou něco neudělali, ale oni fakt nic už neudělají. Třeba někdo si z něj někdy udělá legraci, ale je to v takové míře, že je schopen to pojmout a sám ze sebe si i tu legraci udělat. Myslím si, že se ve třídě cítí velice dobře. On tam kamarádí s tou skupinkou holek...a jedna žákyně, se kterou se jinak nikdo ze třídy nebaví, tak s tou nějakým způsobem komunikují. To je taková zvláštní symbióza, protože oni se moc rádi nemají, ale tak nějak na sebe zbylí.

11. Jak zvládá učivo?

Předměty jako fyzika, matematika takové ty zaměřené na představivost, to on prostě nedává. Já si tedy myslím, že teď už začíná být líný se učit. Ale na druhou stranu měl zase vyznamenání. Takž myslím, že začala ta lenost, ale představivost tu neměl nikdy. Taky má problém s praktickými předměty. Když má třeba vyrobit krabičku, tak se na všechno ptá, ten postup mu není jasný. On bude knihkupcem...půjde na učiliště. To mu maminka vymyslela, protože naproti jejího pracoviště je knihkupectví, takže si to představuje tak, že by vždycky přiskočila na pomoc. Je to takové, že ta maminka ho pořád vodí za ruku...že ten kluk až půjde na střední školu, bude to tam mít těžké.

Myslíte si, že už by teď nepotřeboval asistentku pedagoga?

Určitě teď už ne. Myslím si, že se zbytečně na toho člověka naváže a očekává, že za něj všechno udělá. Totálně ho držíme v nějakém inkubátoru, až ho z něj vyndáme, bude mít šok. Bojím se velice, že těmi nervy, protože on se umí nervovat, tu střední školu pak nezvládne.

12. Jak myslíte, že se žák ve třídě i ve škole cítí? Co vnímáte jako největší problém?

Má problém třeba s pochopením takových jednoduchých věcí jako je například nespravedlnost nebo zloba.

13. Používáte nějaké specifické didaktické metody nebo učební pomůcky při práci s integrovaným žákem s PAS? Jak se liší váš pedagogický přístup k němu na rozdíl od ostatních žáků (případně i dalších integrovaných žáků ve třídě)?

Vůbec ne, on to nepotřebuje. Můj přístup k němu se liší ...třeba při zkoušení mu člověk musí dávat víc návodných otázek a nakonec to z něj dostane. Nejdřív ho musím při zkoušení zklidnit, protože on je hodně nervózní. A když ho zklidním, tak se začnu ptát a když on neví...protože když se to učil, tak to jeho vybavování, tím že nemá představivost, funguje jinak. Tak mu dám víc těch návodných otázek, těch berliček, kterými se k tomu nakonec dostane.

Písemně se vyjadřuje lépe?

Já si myslím, že je to tak nastejno. Písemně je schopný napsat takovou hloupost...nelogickou. Tam funguje jenom ta mechanická paměť. Teď například v chemii skvěle zvládá prvky, stejně jako umí jména v kalendáři. Ale například v přírodopisu, když má dát dohromady části páteře, tak to přehází a není to tím, že by tomu věnoval málo času. To on má ten blok, kterým on nedokáže poskládat si takové ty logické souvislosti pro sebe.

14. Jak v současnosti probíhá spolupráce Vás, asistenta pedagoga, výchovného poradce, školského poradenského zařízení a rodiny žáka? Máte přání, aby se tato spolupráce nějak konkrétně zlepšila?

Vynikající.

Byl jste někdy v kontaktu se SPC?

Nikdy. Jenom si vždycky přečtu tu zprávu, to je jediný můj kontakt. Ona to pracovnice SPC jde třeba přímo za asistentkou nebo výchovnou poradkyní. Myslím si, že ta spolupráce je dobrá a není důvod ani kontaktovat odborníky. Já je budu otravovat, až bude problém a ten zatím nebyl, nebo když je menší problém, tak my to vyřešíme.

15. Jak byste postupoval při uvedení žáka (případně asistenta pedagoga) do třídy s nynějšími zkušenostmi?

Asi bych postupoval stejně.

Otázky k rozhovoru s výchovným poradcem (případně školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem)

13. Když jste se dozvěděl/a o připravované integraci žáka s PAS do vaší školy, cítil/a jste se dostatečně připraven/ú?

To už byl druhý případ žáka na škole, kdy byla diagnóza stejná, ale potíže byly menší. Takže já už měla nastudováno, jak s takovým žákem pracovat. Ten žák předtím měl Aspergerův syndrom a asistenta neměl. Takže my jsme si samozřejmě museli mnoho věcí nastudovat i co se legislativy týkalo ohledně toho doporučeného asistenta pedagoga.

14. Jaká byla Vaše očekávání ohledně žáka (jeho projevů v chování, schopnostech atd.)

Překvapil mě velmi mile tím, že neměl žádné projevy vzteku, že má klidnou povahu. Je to hodný, slušný chlapec a u něj je hlavně problém ta nejistota, když by docházelo ke změně, nebo když by něco nestíhal nebo nechápal.

15. Jaké informace Vám byly poskytnuty předem o žákovi?

Dokumentace z SPC a také informace od rodičů. A také informace z jeho bývalé školy, které byly přes speciální pedagožku ze SPC.

16. Jaké byly vaše první kroky při přípravě na integraci žáka s PAS?

V první řadě jsme se snažili, abychom zajistili dobré fungování asistenta pedagoga, kterého v té době byl docela problém sehnat. Dali jsme inzerát na stránky naší školy plus ještě na město a pak jsme ještě sehnali kontakty na asistenty, kteří studovali ten kurz, ale ti všichni, když jsem je oslovila tak studovali už pro nějakou konkrétní školu nebo žáka. Četli jsme odbornou literaturu. Také jsme pak s asistentkou navštívili SPC, aby nám k tomu řekla ještě něco bližšího a doporučila nám další odbornou literaturu. Probírali jsme konkrétní záležitosti, například kde a s kým má sedět, co dělat o přestávkách a jaké konkrétní problémy by mohly vzniknout.

17. Jak probíhala spolupráce se školským poradenským zařízením?

18. Jak probíhala spolupráce s rodinou žáka s PAS?

Především funguje kontakt mezi třídním učitelem a rodinou, popřípadě asistentkou pedagoga a rodinou, hlavně maminkou.

19. Setkal/a jste se s tímto integrovaným žákem ještě před zahájením jeho školní docházky na vaší škole?

To ne, až při jeho příchodu do školy.

20. Pokud byl přijat asistent pedagoga – Jaké jste měl/a předchozí zkušenosti s fungováním asistenta pedagoga na škole? Jaká byla vaše spolupráce? Změnila se nějakým způsobem od těchto začátků? Co je podle vašeho názoru nejdůležitější, pokud je v pedagogickém „týmu“ přítomen asistent pedagoga? Jak by měla „týmová“ spolupráce ideálně vypadat?

Žádné. Takže víceméně jsme to ladili až v běhu a tady víceméně pomohla trochu paní speciální pedagožka, která má Járu na starosti, a která nám vysvětlila, jak má práce asistenta pedagoga vypadat a jak to má probíhat. Změnila se asistentka... Ta nová asistentka, protože už má taky svoje děti, tak je taková „druhá matka“ toho chlapce. Mezi první asistentkou a Járrou byl ten vztah spíš takový kamarádský a teď mezi současnou asistentkou a jím je takový opatrovnický, ochránářský. A také se s ním hodně učí před písíčkami a pomáhá mu s referáty. Je teď už více zkušeností, jak s ním pracovat a navíc ten chlapec vyžívá a stává se samostatnějším. Především by se asistent měl s učitelem domluvit, ve kterých hodinách ta asistence bude potřeba a kdy ne. Pokud v hodině ta potřeba je, tak by neměl příliš do té hodiny zasahovat... Není samozřejmě správné, aby něco za toho žáka dělal asistent, ale spíš aby toho žáka naváděl, jak má pracovat a popřípadě mu pomoci, když se zastaví a neví jak dál, tak spíše pomáhá tomu učiteli. A tady by měla fungovat to domluva s učitelem, do jaké míry má pomáhat. Ten asistent by se tedy s každým učitelem měl domluvit, popřípadě pro žáka vyrobit i nějakou pomůcku. Každý předmět je specifický...

21. Jak jste řešil/a otázku jakým způsobem uvést integr. žáka s PAS do třídy (případně jak spolužákům vysvětlit přítomnost asistenta pedagoga)? Bylo vám dáno přímo doporučení ze strany školského poradenského zařízení, případně rodičů? Jaký je Váš názor na tuto problematiku?

Když jsme s asistentkou byli u paní v SPC, přímo jsme se na to zeptali a ta nám doporučila a tak to i paní třídní udělala, že představil asistentku jako pomocníka při výuce pro toho chlapce plus i pro ostatní žáky ve třídě, kteří mají nějaké problémy, a něco jim nepůjde. Ty děti tu diagnózu konkrétní neví, nebo tedy nikdo ji tam oficiálně neříkal, z učitelů určitě ne. Já si myslím, že to jestli říkat o diagnóze, to záleží případ od případu. Protože ten chlapec má takovou formu toho postižení, která není příliš viditelná a nemá ty afekty. Takže děti vidí, že je pomalejší a potřebuje pomoci. Myslím, že to děti nijak

neřešily a že ho přijaly dobře. Je to tedy individuální, záleží, jak se ten žák chová a také záleží na rodičích, protože je to po dohodě s nimi.

22. *Jak podle vašeho názoru přijal kolektiv třídy integrovaného žáka? Myslíte si, že k tomu přispěl i způsob, jak byli na počátku spolužáci informováni? Jaké informace jste poskytli rodičům žáků ze stejné třídy, případně ostatních žáků?*

23. *Jak v současnosti probíhá spolupráce se školským poradenským zařízením? Mohl/a byste popsat jakým způsobem v současnosti funguje vzájemná spolupráce mezi vámi, učiteli, asistentem pedagoga a žákem samotným a jeho rodiči? Považujete tuto spolupráci za dostatečnou a vyhovující, nebo byste si přál/a na ní něco změnit?*

Spolupráce s SPC je naprosto v pořádku. Chlapec dostává každý rok doporučení na základě vyšetření...na prodloužení integrace a doporučení na asistenta pedagoga. Jednou ročně se chodí na chlapce dívat do hodiny, pak to probere s asistentem a zeptá se některých učitelů. Já jsem tedy s rodiči nekomunikovala, protože nebyl důvod. Všechno to zvládal třídní učitel a asistentka. Naposledy, když jsem mluvila s paní z SPC, tak mi sdělila, že rodiče jsou s asistentkou velmi spokojeni a spolupráci si velmi pochvalují.

24. *Vidíte integraci žáka s PAS jako určité obohacení, přínos? V čem konkrétně spatřujete přínos?*

Pro žáky je to přínos v tom, že se učí žít i s jinými lidmi, kteří mají problémy a potom, když se dostanou v životě do kontaktu s někým takovým, tak už se na něj nedívají skrz prsty, ale už je spíš dokážou pochopit nebo pomoci, když se s tím žákem setkával denně.

Otázky pro asistenta/asistentku pedagoga

14. *Pracoval/a jste už někdy předtím jako asistent/ka pedagoga? Cítila jste se připraven/a na asistenci ve třídě, kde je integrován žák s autismem?*

Ne, nepracovala jsem jako asistentka. Já jsem dřív pracovala v úplně jiném oboru, překladatelství-tlumočnictví a učila jsem na jazykové škole. Práci jako asistentka pedagoga jsem našla někdy v červenci a od té doby jsem se na to snažila připravovat.

15. Snažil/a jste se nějakým způsobem informovat nebo vzdělávat se v této problematice – jak konkrétně?

Ano, vyhledávala jsem odbornou literaturu a četla jsem. Potom jsem absolvovala i ten kurz na asistentku pedagoga. Bylo to několik různých knih, ale z hlavy vám to neřeknu. Vyhledala jsem si v knihovně všechny možné dostupné publikace o integraci ve školství a o autismu.

16. Měla jste možnost setkat se s integrovaným žákem nebo jeho rodiči ještě před zahájením docházky do vaší školy?

Ne. Předtím jsem se s žákem ani s rodiči nesetkala, až toho prvního září.

Řekl vám někdo něco o žákovi ještě před jeho nástupem do třídy?

Před tím to byly jen obecné informace. Ono to výběrové řízení bylo ukončeno až těsně před začátkem školního roku, takže to ani jinak nešlo. Potom, když už jsem nastoupila, měla jsem možnost prostudovat materiály ze speciálně pedagogického centra.

Jaké to na začátku bylo? Zvyknul si Jára na Vás rychle?

Já myslím, že ano. Nebyl v tom žádný problém, on je dost přizpůsobivý. To je pro něj velká výhoda. Asistentky, které měl předtím srovnával – jaké měly vlasy, jestli měly děti...ale to bylo spíš na začátku. To hlavně vloni. To jsem s ním trávila i přestávky, ale letos už s ním o přestávkách nejsem, protože jsem zjistila, že je beze mě zvládá a poradí si. On ví, kde mě najde. Už teď ani do kabinetu nechodí. To jsem řekla hned na začátku, že kabinet je pro učitele, ne pro žáky a on to akceptoval, zvykl si a už ho to ani nenapadne. Ví, že tam jsem, že přijít může a to stačí. To je jen v akutním případě, třeba jen jednou za pololetí. Taky kvůli střední škole, aby už si zvykal, tam pravděpodobně asistentku mít nebude.

17. Jak jste vnímal/a řešení otázky jak uvést integrovaného žáka do třídy? Víte, od koho přišel návrh na způsob řešení tohoto problému? Považujete ho za „šťastné“?

18. Jak vnímají vaši přítomnost žáci? Jak jim byla vysvětlena?

U mě je jasné, že já jsem asistentka pro něj. Teď už i ty děti, jak jsou starší, tak ode mě ani tu pomoc nevyžadují, jen když mají opravdu vážný problém, nebo se potřebují na něco zeptat ohledně organizace vyučování. Nebo si občas chtějí popovídat.

19. Ptají se vás žáci na integrovaného žáka – na jeho diagnózu atd...Ptají se na vaši přítomnost ve třídě – například proč ve vedlejší třídě asistent není a u nich je...?

Ne to už se mě nikdo neptal. Ne s SPC jsem v kontaktu nebyla – jen s výchovnou poradkyní, se všemi učiteli. S paní z SPC jsem mluvila jednou, až po roce. S maminkou jsme v pravidelném kontaktu.

20. Byl/a jste od počátku v kontaktu se školským poradenským zařízením? Pomohla vám tato spolupráce? Jak často jste v kontaktu v současnosti?

21. Jak se vám podařilo navázat spolupráci s integrovaným žákem a třídou celkově?

Se třídou vycházím dobře. Je zajímavé, jak byli překvapeni, jaké mám vzdělání. Pochopila jsem, že si s funkcí asistentky spojují nějakou pečovatelku nebo zdravotnici. Ten jejich pohled se pak mění, když si představí, že bych je mohla učit jazyky.

22. Jak vidíte spolupráci s výchovným poradcem, třídním učitelem a ostatními učiteli? Myslíte si, že učitelé vnímají vaši přítomnost v hodinách pozitivně? Mají zájem s vámi spolupracovat při přípravě, ale i v samotném procesu výuky? Mají zájem konzultovat své postupy (především u integrovaného žáka)?

Já tu spolupráci vnímám pozitivně. S každým učitelem jsem dopředu mluvila a nakonec jsme našli tu cestu, jak mu v tom konkrétním předmětu pomoci. Před písemkou jsem se vždy snažila o těch volných hodinách udělat intenzivní přípravu, aby pak mohl písemku vypracovat samostatně. Při písemce jsem se snažila ho upozornit, když jsem viděla chybu, aby si znovu přečetl zadání a uvědomil si, na co se ho tam ptají. Já mu třeba dva týdny pře tím připravuji cvičné písemky a dávám mu je domů, pak to společně opravíme. A pak se ho snažím uklidnit, že je připraven, že se nemá čeho bát. Když tedy vidím, že má někde chybu, řeknu mu, aby si ještě jednou prošel tu otázku, ale to je všechno. On právě mnoho příkladů vyřeší správně a pak přijde příklad na tom samém principu a on neví. Ale jinak má výsledky velmi dobré, měl jen tři dvojky a jinak samé jedničky.

23. *Jaká je spolupráce s rodinou integrovaného žáka? Hovoříte spolu pravidelně? Co byste si v tomto ohledu přál/a změnit?*

S rodinou je spolupráce výborná. V kontraktu jsme celkem pravidelně.

24. *Jak se podle vašeho názoru integrovaný žák ve třídě a ve škole cítí? Jak se chová ke spolužákům a jak oni k němu?*

Já si myslím, že je tu spokojený. Myslím, že v tomhle směru udělal pokrok. Baví se s děvčaty, ale občas už i s kluky...ale znáte kluky tady ve třídě...je ten kolektiv tady někdy náročnější. Myslím si, že ho berou, že je pevnou součástí té třídy. Třeba když při tělocviku hrají fotbal, on to hraje nerad, ale oni kluci sami řeknou, tak pojd', Jardo k nám do týmu. Nebo i když je skupinová práce, tak ho sami pozvou do skupiny. Není to tak, že by si ho nevšímali.

25. *Jaká je tedy skutečná náplň vaší práce? Jaké problémy denně řešíte?*

26. *Jakým způsobem jste rozdělil/a pomoc mezi integrovaného žáka a ostatní žáky ve třídě? Vnímáte to jako dilema?*

Jako dilema to nevnímám, já se věnuji hlavně jemu. Oni to tak berou, občas se na něco zeptají, ale nečekají, že jim půjdu nějak intenzivně pomáhat. Ale myslím si, že to je opravdu případ od případu, že záleží na tom, jaká to konkrétní třída je, jaké jsou v ní děti. Tady to je nastavené tak, že oni vědí, že já jsem tu pro něj, ale také se mě mohou zeptat, kdyby potřebovali.

Rozhovory ZŠ Úšovice

Otázky k rozhovoru s výchovným poradcem (případně školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem)

25. *Když jste se dozvěděl/a o připravované integraci žáka s PAS do vaší školy, cítil/a jste se dostatečně připraven/á?*

26. *Jaká byla Vaše očekávání ohledně žáka (jeho projevů v chování, schopnostech atd.)?*

27. *Jaké informace Vám byly poskytnuty předem o žákovi?*

28. *Jaké byly vaše první kroky při přípravě na integraci žáka s PAS?*

My jsme to museli řešit až v září. Přečetli jsme si zprávu z poradny, potom jsme si zjišťovali informace od jeho stávající asistentky, která sem chodila ten týden a potom asi po týdně jsem měla schůzku s rodiči.

29. *Jak probíhala spolupráce se školským poradenským zařízením?*

30. *Jak probíhala spolupráce s rodinou žáka s PAS?*

31. *Setkal/a jste se s tímto integrovaným žákem ještě před zahájením jeho školní docházky na vaší škole?*

32. *Pokud byl přijat asistent pedagoga – Jaké jste měl/a předchozí zkušenosti s fungováním asistenta pedagoga na škole? Jaká byla vaše spolupráce? Změnila se nějakým způsobem od těchto začátků? Co je podle vašeho názoru nejdůležitější, pokud je v pedagogickém „týmu“ přítomen asistent pedagoga? Jak by měla „týmová“ spolupráce ideálně vypadat?*

33. *Jak jste řešil/a otázku jakým způsobem uvést integr. žáka s PAS do třídy (případně jak spolužákům vysvětlit přítomnost asistenta pedagoga)? Bylo vám dáno přímo doporučení ze strany školského poradenského zařízení, případně rodičů? Jaký je Váš názor na tuto problematiku?*

34. *Jak podle vašeho názoru přijal kolektiv třídy integrovaného žáka? Myslíte si, že k tomu přispěl i způsob, jak byli na počátku spolužáci informováni? Jaké informace jste poskytli rodičům žáků ze stejné třídy, případně ostatních žáků?*

35. *Jak v současnosti probíhá spolupráce se školským poradenským zařízením? Mohl/a byste popsat jakým způsobem v současnosti funguje vzájemná spolupráce mezi vámi, učiteli, asistentem pedagoga a žákem samotným a jeho rodiči? Považujete tuto spolupráci za dostatečnou a vyhovující, nebo byste si přál/a na ní něco změnit?*

Je pravda, že nás hodně připravila koordinátorka z SPC. Tak samozřejmě se tady vyskytovali pedagogové, kterým asistent pedagoga nebyl příjemný, a měli pocit, že chodí vynášet informace k ředitelce. To jim připadalo proto, že my musíme být v úzké spolupráci. Pokud se takové názory vyskytnou, měl by jim to objasnit sám ředitel.

36. *Vidíte integraci žáka s PAS jako určité obohacení, přínos? V čem konkrétně spatřujete přínos?*

My jsme obohaceni každý den o mnohé zážitky, které bychom normálně neměli. Pro mě je to velmi důležité, ale nejvíc je to důležité pro děti, protože se v životě podle mě běžně budou setkávat s takovými lidmi a myslím si, že tyhle zkušenosti budou pro ně neocenitelné. Tu zkušenost jim nikdo nezprostředkuje.

Otázky pro třídního učitele/učitelku

16. Když jste se dozvěděl/a o připravované integraci žáka s PAS do vaší třídy, cítil/a jste se dostatečně připraven/á? Měl/a jste dostatek informací o PAS?

Myslím si, že ano. Prvního autistu, kterého jsem měla, to bylo v roce 1991 bez asistenta. Tam jsem měla snížený počet žáků ve třídě, bylo jich patnáct. A to byla cesta do neznáma, protože tam nikdo nevěděl nic. To byla moje škola života a toho chlapečka jsem měla od druhé do páté třídy. Tam mi dávala hlavní pomoc speciální pedagožka ze školního poradenského zařízení. Ta měla u nás i sídlo, takže jsme jí ve třídě měli často a pořád jsme se radili.

17. Měl/a jste potřebu se nějakým způsobem vzdělávat v této oblasti? (jak konkrétně?)

Určitě ano, protože bez toho by to nešlo. Do dneška jsme v úzkém kontaktu se speciální pedagožkou z SPC, která je i krajskou koordinátorkou přes poruchy autistického spektra. Před čtrnácti dny měla tady na škole s námi schůzku, kde nám konkrétně vysvětlovala jak s konkrétními dětmi pracovat. Měli jsme možnost se ke každému žákovi ptát a s její pomocí tvořit individuální vzdělávací plán, tak i plán učiva. Některé věci ještě pořád nevíme a tápeme. Tady u toho žáka, kterého mám ve třídě, jsme se ptali na sociální a výchovné problémy. Ptali jsme se jak to máme řešit, protože mi pořád nevíme, kde jsou ty hranice, kdy on si to uvědomuje a neuvědomuje a jestli je schopen s tím něco sám udělat. Takže jsme dostali takový návod a myslíme si, že je schopen. A teď ještě přemýšlím o tom, že uděláme takové individuální hodnocení chování, kdy on si to bude hodnotit sám. Jak se ten den choval, jestli to zvládnul. Dostane konkrétní úkol na ten den a bude si hlídat, jestli ho splnil. Když ho nesplní, tak se řekne prostě jenom: „Dneska se ti to nepovedlo, musíš se snažit, aby se ti to povedlo zítra.“ Protože my jsme nevěděli, do jaké míry ho máme nutit se slušně chovat, a bylo nám řečeno, že maximálně. A na další schůzce si řekneme, jak to bude dál. Jinak takové obecné školení o autismu máme každý rok. A každý rok nám koordinátorka přinese nějaké

novinky. Někdy si o školení zažádáme sami. Samozřejmě pravidelně chodí kontrolovat IVP a také do hodin, jak se s dětmi pracuje.

18. *Jaká byla Vaše prvotní očekávání ohledně žáka (jeho projevů v chování, schopnostech atd.)?*

Já jsem asi neočekávala nic, protože vím, že každé to dítě je jiné. Samozřejmě nějaké obavy jsem měla, protože s touto třídou pracuji už tři roky, a každý rok se mi stalo, že přišlo nějaké nové dítě a to vám ten kolektiv docela rozhodí. A spíš jsem se bála, že bude mít nějaké výukové obtíže, protože kdykoliv mi přišlo nějaké nové dítě do téhle třídy, tak na tom bylo tak špatně, že to byla pro mě obrovská zátěž dovést ho na tu úroveň té třídy. Například přišla holčička romského původu, která je velice nadaná, ale strašně zanedbaná. Takže se vracíte na začátek a zase pracujete navíc. A teď už jsem se těšila přes prázdniny, že už ta třída konečně vypadá k obrazu mému a ve dveřích jsem hned první den zjistila, že se mi chystá nový žák a že to s ním nebude jednoduché. Bylo to pro mne překvapení, ale zase výzva, že se bude dít něco nového.

19. *Jaké informace Vám byly poskytnuty předem o žákovi? Měl jste možnost se s ním setkat ještě před jeho nástupem do školy? Setkal jste se s jeho rodiči ještě před jeho nástupem do školy?*

Možnost se s ním setkat před začátkem školního roku jsme neměli, ani s rodiči. O přestupu se jednalo v přípravném týdnu, takže možnost se s ním setkat měla paní ředitelka. A já jsem si v tom přípravném týdnu myslela, že s ním přijde i jeho asistentka. Ta tady ten týden byla a měla jsem možnost si s ní o žákovi povídat, ale prvního září se asistentky vyměnily, protože té původní nebylo umožněno přestoupit k nám na školu. Osobně se žákem jsme se setkali až prvního září.

20. *Byl/a jste na počátku procesu integrace v kontaktu se školským poradenským zařízením případně jiným odborníkem, jehož je žák klientem?*

Ano byla.

21. *Poskytlo vám vedení školy nebo výchovný poradce (příp. šk. Psycholog, spec. Pedagog) informace o PAS (školení) nebo důkladnější konzultace ohledně integrovaného žáka?*

Ano.

22. *Jak jste postupoval při uvedení žáka do třídy? Měl jste nějaké instrukce o tom, jak žáka máte představit, jestli máte nějakým způsobem mluvit o jeho postižení?*

Toho prvního září nebo tedy celý ten týden jsme o tom moc nemluvili. Představili jsme ho normálně jako nového žáka a jako vždycky když přijde někdo nový, hráli jsme seznamovací hry. Protože kdykoliv přišel nový žák, tak měl nějaké problémy, takže jsme to vůbec nerozebírali. Začali jsme se tím zabývat na třídní hodině, kterou máme přímo v rozvrhu, což máme poprvé ve čtvrté třídě, že to máme jako mimo výuku. No a pracovala jsem s tím potom hlavně s rodiči na třídní schůzce, protože největší problém s tím neměly děti, ale rodiče. Měli problém s tou asistentkou, protože já jsem došla k závěru, že oni se s tím nikdy nesetkali. A tady je v Čechách takovým dobrým zvykem, že to co neznám, je určitě špatné. To, že s tím rodiče mají problém, jsme se dozvěděli celkem rychle, protože paní asistentka má vnoučata tady na naší škole a rodiče se spolu znají, takže ta její dcera se doslechla, co ty maminky o tom řekly. Takže my jsme tu zpětnou vazbu měli dopředu. Říkalo se, že ta asistentka je tam proto, že jsem asi často nemocná, že to asi nezvládám, takže je potřeba, aby tam byl někdo, kdo mi s tím pomůže. Na třídní schůzce jsem to rodičům vysvětlila, že to není kvůli mně, ale kvůli dětem. Že paní asistentka pomáhá dětem, že já jsem docela v pořádku. A že by naopak měli být rádi, že dostali asistentku nejlepší, jakou si mohli přát, se čtyřicetiletou praxí, se speciální pedagogikou a ještě člověka, který má v současné době stejně stará vnoučata, takže to vidí ze všech stran. Je to úžasná osoba a navíc má obrovský pozorovací talent, protože ona ty děti musela v léčebně poznat během dvou měsíců. Ona během prvního týdne vysekla perfektní pedagogickou diagnostiku obou těch nových žáků. Na té schůzce s rodiči jim tam přečetla, co vypožorovala a ti rodiče na sebe koukali a říkali: „My jsme s tím dítětem deset let a tohle jsme nevypožorovali, ale je to pravda.“ To se totiž jen tak nepovede, aby to ten člověk uměl jednak vypožorovat a také pojmenovat. To slovo autismus jsme přímo nepoužili, zatím. Ale mluvili jsme o tom, že každý jsme jiný a máme jiné potíže a že si určitě všimli, že Martin se chová jinak než ostatní. Dělali jsme takový projekt, je to taková příručka, která přišla v září na všechny školy, ale málokdo se toho chopil. Jmenuje se to „Neobyčejný kluk“, je to od americké autorky, která to napsala o klukovi, jenž byl fyzicky postižený, měl deformovaný obličej. A v tom příběhu se rodiče rozhodli, že nastoupí do školy a on tam popisuje své pocity. A ona tam nechává prostor dětem, že mohou pokračovat v tom příběhu. Takže základ je si tu knížku přečíst a pak v tom příběhu pokračovat. Před podzimními prázdninami jsme si četli ten příběh a děti to zaujalo, takže teď na

další třídnické hodině se o tom budeme bavit. A právě na třídnické hodině se chystám mluvit o tom pojmu autismus, co to je, proč to je. V žádném případě nebudu ten pojem spojovat s Martinem a spíše se zeptám, jestli už se děti s někým takovým setkaly. Uvidím, jak na to budou reagovat. Možná se zeptám, jestli i ten Martin si to o sobě myslí, zkusíme, jestli by nám o tom pověděl něco i on sám. On je v podstatě takové nešťastné dítě. On to má obráceně, to na co se děti těší, tak on se netěší. Potom je to strašně složité v tom kolektivu i pro ně, tohle pochopit, proč on to má jinak. My jsme jeli na výlet do Karlových Varů a on celou cestu říkal, že to bude hnusné. Nebo když děti vyprávěly o letních prázdninách, tak on řekl, že to bylo „blbý“, Protože na dovolené nebyla televize a on je závislý na technice. Také samozřejmě proto, že nesnáší změny.

S rodiči jsme se o tom, jestli budu hovořit o jeho diagnóze ani nebavili, oni mi nechali plnou pravomoc, že mi důvěřují. Jak to budu já cítit, tak to mám udělat.

23. *Pokud je asistent pedagoga: Měl/a jste nějakou zkušenost s přítomností a celkově s fungováním asistenta pedagoga ve třídě? Jak jste žákům vysvětlil/a přítomnost asistenta pedagoga?*

Měla, čtyři roky u mě ve třídě byla asistentka už dříve. Udělala jsem ale zkušenost, že se dětem nesmí říct, že je to asistentka, oni jsou potom schopné si z ní udělat takovou služku. Je lepší říct, že je to paní učitelka a aby jí tak i oslovovali a že bude na stejné úrovni jako já. Vysvětlili jsme jim, že řád té hodiny určuji já a paní učitelka je tam jako pomoc.

24. *Jakým způsobem spolupracujete s asistentem pedagoga? Máte pocit, že je tato spolupráce vyhovující?*

S asistentkou je tedy spolupráce vyhovující.

25. *Jak se liší vaše očekávání od skutečného průběhu integrace? Jak podle vašeho názoru integrovaný žák „zapadl“ do kolektivu třídy? Jak podle vás tohoto žáka vnímají jeho spolužáci?*

Myslím si, že děti ho vnímají docela dobře, ale mají takové obavy, protože on má ty svoje výstupy. Oni nevědí, co od něj můžou čekat.

26. *Jak zvládá učivo?*

Jak už jsme řekli, učivo zvládá dobře, nejlépe asi v matematice, kde dostává i úkoly navíc.

27. *Jak myslíte, že se žák ve třídě i ve škole cítí? Co vnímáte jako největší problém?*

Ve třídě se cítí docela dobře, ale ve škole ne. Jsme velká škola a na to on nebyl zvyklý. Ta jeho třída byla vlastně malotřídka, kde bylo pět žáků ze základní školy a pět žáků ze základní školy praktické, a měl jednu učitelku a dva asistenty. Na některé předměty se dělili a tělocvik například vůbec neměli. Myslím, že si bude zvykat ještě dlouho. On tady funguje, že přijde do školy, že trefí do třídy, že ví, co máme za předmět, ale necítí se dobře.

Maminka nás informovala o tom, že těch prvních čtrnáct dní nesl velmi těžce, ale že ona neustoupí. Protože ona ví, že v šesté třídě by sem stejně musel přestoupit. Protože ta škola, do které chodil je jen pro první stupeň. A ona to nechtěla dělat v šesté třídě z toho důvodu, že to už by pro něj byla moc velká změna. Takže raději zvolila už tu čtvrtou třídu, aby to bylo více postupné. On dokonce zvládá dojíždět autobusem, také jezdí po městě trolejbusem na kroužky. Je tam někdy problém, že mu ujede trolejbus, kterým on chtěl jet, tak zavolá rodičům a řekne, že žádným dalším nejede. A ti ho tam pak musejí dovézt autem. Někdy stojí před třídou a přemýšlí, kam má jít, že to není tak jak to bylo. My jsme z tohoto důvodu chtěli označit šatnu a další věci a on řekl, že to nechce, aby to měl jinak než ostatní. Přitom jsme to udělali i tomu druhému novému žákovi a tomu to nevadilo. Ani nechtěl, aby s ním asistentka chodila do šatny, přitom je to její práce. Takže buď tam jde nenápadně, nebo tam je dohled, se kterým jsme domluveni a také ho asistentka kontroluje telefonem, jestli dorazil.

28. *Používáte nějaké specifické didaktické metody nebo učební pomůcky při práci s integrovaným žákem s PAS? Jak se liší váš pedagogický přístup k němu na rozdíl od ostatních žáků (případně i dalších integrovaných žáků ve třídě)?*

Už vám říkala paní asistentka, že používáme tu strukturu a mnoho dalších pomůcek navíc. Ale kvůli tomu učivu on to zas tak nepotřebuje, naopak mu ještě někdy dáváme úkoly navíc.

29. *Jak v současnosti probíhá spolupráce vás, asistenta pedagoga, výchovného poradce, školského poradenského zařízení a rodiny žáka? Máte přání, aby se tato spolupráce nějak konkrétně zlepšila?*

Prostě je to denní spolupráce, funguje to dobře.

30. *Jak byste postupoval/a při uvedení žáka (případně asistenta pedagoga) do třídy s nynějšími zkušenostmi?*

Asi bych postupovala stejně... možná bych to těm dětem řekla asi hned. Možná, že jsme měli zbytečné obavy, protože ty děti to vezmou lépe než dospělí.

Otázky pro asistenta/asistentku pedagoga

27. *Pracoval/a jste už někdy předtím jako asistent/ka pedagoga? Cítila jste se připraven/a na asistenci ve třídě, kde je integrován žák s autismem?*

Přímo jako asistentka pedagoga jsem nepracovala, ale jako speciální pedagog, takže na asistenci v té třídě jsem byla docela dobře připravená. Tím jak jsem pracovala na škole při dětské lázeňské léčebně, tak tam co dítě, to individualizovaná výuka. Jezdily tam děti jak s poruchami učení, chování, s běžnými problémy, tak s autismem, Tourettovým syndromem.

28. *Snažil/a jste se nějakým způsobem informovat nebo vzdělávat se v této problematice – jak konkrétně?*

Tak to je ta speciální pedagogika, jezdila jsem na semináře, také škola něco pořádala. Byla schůzka se speciální pedagožkou z SPC. Také si najdu něco na internetu. Tady je to, že těch forem toho autismu je tolik. Dřív ta společnost s nimi ani tak nepracovala, nebo i ty lékaři to neuměli ani rozkrýt.

29. *Měla jste možnost setkat se s integrovaným žákem nebo jeho rodiči ještě před zahájením docházky do vaší školy?*

Před začátkem školního roku jsem neměla možnost se s ní setkat.

30. *Jak jste vnímal/a řešení otázky jak uvést integrovaného žáka do třídy? Víte, od koho přišel návrh na způsob řešení tohoto problému? Považujete ho za „šťastné“?*

Já jsem to vnímala jako pomoc tomu dítěti, aby se sociálně cítil nevyčleněn. Uvedla ho do třídy paní učitelka třídní. Byla jsem u toho a do školy přišli dva noví žáci, shodou okolností to byli spolužáci. Byli ve třídě představeni a vůbec se nemluvilo o problému, prostě že přišli noví spolužáci, noví kamarádi. Jinak se o problému mluvilo postupně, protože tady je dost dětí, které potřebují pomoc, kteří mají svůj individuální vzdělávací plán. Máme jich tu dokonce šest. Protože těch dětí je tady tolik, tak to ani nebrali jako nějakou raritu. Paní učitelka mě představila, že jsem učila, že teď dělám asistentku tomu chlapci a že mě budou brát na vědomí stejně jako paní učitelku třídní, že nejsem pro ně něco míň, a že jsme na stejné úrovni. Problémy se vyskytly spíš od rodičů, protože rodiče, jakmile se ve třídě začne něco dít, tak reagují spíše negativně.

Řešili, jestli paní učitelka na to stačí, jestli není hodně nemocná, prostě hledali v tom mouchy. Dokonce jim paní učitelka na třídní schůzce vysvětlila, že já když mám čas, pomáhám i jejich dětem.

31. *Jak vnímají vaši přítomnost žáci? Jak jim byla vysvětlena?*

32. *Ptají se vás žáci na integrovaného žáka – na jeho diagnózu atd...Ptají se na vaši přítomnost ve třídě – například proč ve vedlejší třídě asistent není a u nich je...?*

Tady jsou ve škole na asistenta pedagoga zvyklí, ve vedlejší třídě je také asistentka. Oni tohle neberou jako něco zvláštního. Říká se jim, že každý člověk je jiný ať už tělesně nebo je to záležitost, která souvisí s mozkiem, s jeho psychikou. Paní ředitelka má doktorát ze speciální pedagogiky a má úžasný přehled o této problematice. V podstatě na téhle škole je to tradice.

33. *Byl/a jste od počátku v kontaktu se školským poradenským zařízením? Pomohla vám tato spolupráce? Jak často jste v kontaktu v současnosti?*

V kontaktu se školským poradenským zařízením, je hlavně paní učitelka třídní, já jsem v kontaktu s rodiči, mají na mě telefonní číslo. Krajská koordinátorka pravidelně chodí do školy. Na začátku roku pořádala seminář o autismu, především pro nové pedagogy.

34. *Jak se vám podařilo navázat spolupráci s integrovaným žákem a třídou celkově?*

35. *Jak vidíte spolupráci s výchovným poradcem, třídním učitelem a ostatními učiteli? Myslíte si, že učitelé vnímají vaši přítomnost v hodinách pozitivně?*

Samozřejmě tím, že jsem čtyřicet let pracovala ve školství a hlavně i ve speciálním školství, tak spolu konzultujeme a snažím se pomoci. S třídní učitelkou spolupracujeme stoprocentně.

36. *Mají zájem s vámi spolupracovat při přípravě, ale i v samotném procesu výuky? Mají zájem konzultovat své postupy (především u integrovaného žáka)?*

Třídní učitelka rozhodně má zájem se mnou spolupracovat.

37. *Jaká je spolupráce s rodinou integrovaného žáka? Hovoříte spolu pravidelně? Co byste si v tomto ohledu přál/a změnit?*

V podstatě jakmile se něco vyskytne, paní učitelka volá rodičům a hned se to vyřeší. Já chodím na třídní schůzky, takže tam se setkáváme také s rodiči. Jeho rodina má zájem o to spolupracovat se školou.

38. *Jak se podle vašeho názoru integrovaný žák ve třídě a ve škole cítí? Jak se chová ke spolužákům a jak oni k němu?*

On nebyl vůbec rád, že ho maminka přeřadila sem. On to vlastně doteď neskouzl. Já mám chvílemi pocit, že on si tam mohl dovolit víc věcí, protože například mohl mít sluchátka při vyučování. Tady mu říkáme, že může o přestávce. My přesně nevíme, jak to tam fungovalo, jaké měl mantinely. Navíc on přišel jakoby nepolíben tělesnou výchovou. My jsme ho učili chytat míč, přeskočit švihadlo. Teď už i hraje vybíjenou. Není tak šikovný, ale už tak nenadává. Neustále to komentoval, že tělocvik k ničemu nepotřebuje. Myslím si, že už se zlepšil, že už není tak negativní. Podle nás je to pokrok, ale ta maximální poslušnost, jak by si někdo představoval, té možná nikdy nedosáhneme. My stále hledáme hranice, zkoušíme jak ho posouvat výš. Musíme postupně.

39. *Jaká je tedy skutečná náplň vaší práce? Jaké problémy denně řešíte?*

Řeším problémy běžné třídy, když začne hodina, jdu k žákovi. Když například nestihne diktát, znovu mu to zopakují, nebo mu vysvětlím, co má udělat, protože on někdy začne pracovat, aniž by si přečetl zadání. Snažíme se mu to učivo nějakým způsobem strukturalizovat, zjednodušit, také se snažím usměrňovat jeho chování při používání nevhodných slov, nebo když má výbuchy vzteku. On není tak šikovný v oblasti pracovních činností, tam je potřeba mu dopomoci. Všechny povinnosti mají zapsané v notýsku a on když na něco zapomene, dává to za vinu mamince. Rozčiluje se, že to ona to zapomněla, že mu to nedala. Já se mu snažím vysvětlit, že už je ve čtvrté třídě a své povinnosti si musí hlídat sám. Kromě vyučování se spolu neučíme, protože on to odmítá. Zezačátku jsem měla tuto tendenci. Chtěla jsem například procvičovat vyjmenovaná slova, ale on to nechtěl. V rámci té třídy je šikovný, když to porovnám, tak on docela exceluje a někdy dostává i úkoly navíc. Takže ta příprava mimo vyučování ani není potřeba. Jinak ho často musím přemluvit, aby si práci zkontroloval a našel chyby. Když se někdy zasekne, vysvětlím mu úkol znovu, dohlížím, aby opsaný text měl nějakou strukturu, aby se v tom orientoval.

40. *Jakým způsobem jste rozdělila pomoc mezi integrovaného žáka a ostatní žáky ve třídě? Vnímáte to jako dilema?*

Maximálním. Pomáhám, jak je komu třeba, jak to jde. V této třídě to paní učitelka nemá jednoduché, má tu šest integrovaných žáků a dva čekají na výsledky vyšetření. I speciální pedagožka z SPC řekla, že těch žáků je tu dost a ve třídě celkově je hodně dětí. Paní učitelka všechno maximálně vysvětlí, vyrábíme jim pomůcky. Člověk dělá tolik věcí, že si na ně ani nevzpomene.

Rozhovor Cheb – výchovná poradkyně

Otázky k rozhovoru s výchovným poradcem (případně školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem)

37. Když jste se dozvěděl/a o připravované integraci žáka s PAS do vaší školy, cítil/a jste se dostatečně připraven/á?

Ani já, ani učitelé nejsme dostatečně připraveni na žáky s autismem. Nejsou dostatečně proškoleni, protože většina, v době, kdy studovala, se s takovou problematikou nesetkala. Já teď studuji výchovné poradenství a prostřednictvím tohoto studia se k těm informacím dostávám. Zrovna příští týden budeme mít ve škole školení na téma autismus. Ale myslím si, že ani já, ani ostatní učitelé se necítí dostatečně připraveni.

38. Jaká byla Vaše očekávání ohledně žáka (jeho projevů v chování, schopnostech atd.)?

Já dělám výchovnou poradkyni druhým rokem a to už Honza byl na druhém stupni. Měla jsem trošku obavy, jak vypadá to jeho začlenění do kolektivu, jak to tam funguje. Nevěděla jsem, jakým způsobem on bude se mnou komunikovat, jaké budou jeho reakce a jak ho učit. Není to první žák s PAS na škole, ale zrovna u toho Honzy je to asi nejobtížnější.

39. Jaké informace Vám byly poskytnuty předem o žákovi?

První informace jsem se dozvěděla na základě dokumentace, kterou jsem měla z SPC a první kroky většinou podniká vedení školy. Takže první kroky jsou takové, že se hledá asistent pedagoga. Problém, který už se vyskytl, je, že ten žák asistenta nepřijme a dalším problémem je komunikace mezi asistentem pedagoga a učiteli a také rodiči. Občas nastává situace, kdy je třeba změnit asistenta pedagoga. Nám se to v tomto případě osvědčilo a změna asistentky pedagoga situaci hodně zlepšila. I když teď začaly problémy související s pubertou. Ještě k té otázce – já jsem nebyla u začátku

integrace tohoto žáka. Máme na škole více žáků s PAS, ale musím říct, že komunikuji spíše s jejich třídními učiteli a s nimi samotnými do styku nepřijdu. Vím, že jako výchovný poradce bych se mohla zúčastnit výuky, ale zatím ten systém není nastavený tak, že by to fungovalo. Že bych se mohla zúčastnit nějakých hodin, to tady zatím neprobíhá, navíc ani nemám k tomu časový prostor. Ta práce výchovného poradce se musí ještě nějakým způsobem vytríbit.

40. *Jaké byly vaše první kroky při přípravě na integraci žáka s PAS?*

41. *Jak probíhala spolupráce se školským poradenským zařízením?*

Pracovníci SPC často navštěvují školu a je tam pravidelná komunikace během školního roku. Pracovníci SPC i PPP nám radí, jak bychom měli postupovat, i když ne vždycky se to všechno dá skloubit. Záleží na tom, jaké jsou možnosti školy, ať už z hlediska toho provozu, nebo financí. V té zprávě jsou doporučovaná nějaké pomůcky, ale ne každý vyučující je ochoten takovýmhle způsobem pracovat.

42. *Jak probíhala spolupráce s rodinou žáka s PAS?*

Většinou probíhá spolupráce rodiny s třídním učitelem, ale častější je spolupráce s asistentkou pedagoga. My jsme komunikovaly většinou na základě problémů. V takovém případě jsme se sešli já, asistentka pedagoga a třídní učitel. Ale o té době, co došlo k výměně asistentky pedagoga, je to lepší. Pokud nastane problém, tak ty rodiče se ozývají častěji, ale v současnosti mají dost jiných svých problémů, takže ke komunikaci se školou tolik nedochází.

43. *Setkal/a jste se s tímto integrovaným žákem ještě před zahájením jeho školní docházky na vaší škole?*

44. *Pokud byl přijat asistent pedagoga – Jaké jste měl/a předchozí zkušenosti s fungováním asistenta pedagoga na škole? Jaká byla vaše spolupráce? Změnila se nějakým způsobem od těchto začátků? Co je podle vašeho názoru nejdůležitější, pokud je v pedagogickém „týmu“ přítomen asistent pedagoga? Jak by měla „týmová“ spolupráce ideálně vypadat?*

My těch asistentek máme na škole více a už fungují delší dobu, takže zkušenosti mám, ale tato konkrétní asistentka původně dělala asistentku pedagoga u vlastního syna a zůstala tady na škole a doopravdy tomu dává veškerý čas a jezdí na různá školení. Prostě, dává do toho všechno a takových asistentů pedagoga není moc. V každém ročníku máme asistenta pedagoga, takže zkušenosti máme a dá se říct, že spíše dobré. Ono je to takové složité, musí si všichni sednout. Je důležité, aby byly stanovené určité povinnosti, které má asistent pedagoga na starosti a zároveň, aby bylo jasné, co

na starosti nemá. Někdy mají učitelé jinou představu o tom, co by měl asistent pedagoga dělat. Základ je vždycky komunikace a vyjasnění si situace. Někdy si to učitel a asistent vysvětlují po svém a nedokážou spolu komunikovat. V takové chvíli jdou třeba za mnou a já se snažím to vyřešit, a pokud to nemůžu vyřešit já, tak je někdy potřeba zajít za vedením školy. Někdy jsem takový prostředník mezi školou a mezi třídním učitelem a přese mě řeší své konflikty.

45. *Jak jste řešil/a otázku jakým způsobem uvést integr. žáka s PAS do třídy (případně jak spolužákům vysvětlit přítomnost asistenta pedagoga)? Bylo vám dáno přímo doporučení ze strany školského poradenského zařízení, případně rodičů? Jaký je Váš názor na tuto problematiku?*

Na tuto otázku nemůžu konkrétně odpovědět, protože u toho jsem nebyla, ale myslím si, že tuhle záležitost má většinou na starosti třídní učitel. Tady je problém, co můžete říct a co nemůžete říct, podle ochrany osobních údajů. Dá se udělat nějaká třídnická hodina bez přítomnosti toho integrovaného žáka, kde si o tom problému povídají.

V dnešní době je problém, co komu můžete říct, na všechno musí mít souhlasy. Je to strašně ošemetná záležitost. Řekla bych, že poslední dobou se změnou asistentky se ty problémy poměrně uklidnily a možná je to dané i věkem těch dětí, že lépe chápou tu situaci. Dlouho trvalo, než se smířily s tím, jaký on je a nechápaly jeho reakce. Tam byly velké problémy o přestávkách, ale bylo to spojené taky s tím, že je potřeba, aby i o přestávkách měl u sebe asistentku. On se dostal do určitých střetů, které byly i fyzického charakteru. Na druhou stranu ho ty děti i často provokovaly. Kolektiv ho nepřijal příliš dobře a možná, že na začátku měla být nějaká lepší informace. Ale myslím si, že tohle se bude vylepšovat tím, že těch integrovaných dětí bude stále víc, až třeba dospějeme k inkluzi a naučíme se s tím pracovat. On byl na druhém stupni jeden z prvních, takže učitelé nevěděli, jak to má přesně vypadat. Myslím si, že dětem by se mělo spoustu věcí vysvětlit, jde o to jakým způsobem. Děti nejsou hloupé, pochopí to a jsem zastáncem toho, že by měly něco vědět. Aby chápaly, jakým způsobem s ním komunikovat a nedivily se tomu, jak je vnímá. Jméno té diagnózy ani nemusí zaznít, důležité je seznámit třídu s tím, jaké má problémy a jak k němu přistupovat. S asistentkou pedagoga je ta spolupráce téměř denní. V poslední době řešíme problém fyzického kontaktu, kdy on má v sobě přebytečnou energii a začal asistentku objímat tím způsobem, že ji drtí. Takže, z tohoto důvodu spolu mluvíme poslední dobou docela často a radíme se, jak to řešit dál. Uvažujeme o tom, dát si schůzku s rodiči. Teď jsou však v té rodině veliké problémy, takže není prostor tyto

problémy s rodiči řešit. S rodiči komunikují přes asistentku pedagoga. Oni tedy nejsou schopni uvažovat o změně školy a o tom, že on by potřeboval speciální školu nebo třídu, i když si myslím, že menší kolektiv by mu vyhovoval víc. Takže tady se pořád něco řeší a velkou roli v tom všem hraje asistentka pedagoga, která opravdu pomáhá.

46. *Jak podle vašeho názoru přijal kolektiv třídy integrovaného žáka? Myslíte si, že k tomu přispěl i způsob, jak byli na počátku spolužáci informováni? Jaké informace jste poskytli rodičům žáků ze stejné třídy, případně ostatních žáků?*

47. *Jak v současnosti probíhá spolupráce se školským poradenským zařízením? Mohl/a byste popsat jakým způsobem v současnosti funguje vzájemná spolupráce mezi vámi, učiteli, asistentem pedagoga a žákem samotným a jeho rodiči? Považujete tuto spolupráci za dostatečnou a vyhovující, nebo byste si přál/a na ní něco změnit?*

48. *Vidíte integraci žáka s PAS jako určité obohacení, přínos? V čem konkrétně spatřujete přínos?*

Myslím si, že je to přínos pro nás učitele, že vidíme, že i to autistické dítě je schopné komunikovat. Jsou samozřejmě učitelé, které to ani nezajímá. Pak je také zajímavá otázka přítomnosti asistenta pedagoga ve třídě, což je podle mě otázka zvyku. Před lety ta možnost vůbec neexistovala.

Otázky pro třídního učitele/učitelku

31. *Když jste se dozvěděl/a o připravované integraci žáka s PAS do vaší třídy, cítil/a jste se dostatečně připraven/á? Měl/a jste dostatek informací o PAS?*

Necítila jsem se dostatečně připravená a necítím se dostatečně připravená ani teď a myslím si, že nejdůležitějším důvodem je to, že ty děti, podle mého názoru, jsou každý strašně individuální. To, že někdo řekne, že dítě má poruchu autistického spektra, neznamená nějakou jednodušou diagnózu a každé dítě je naprosto jiné. Takže se dostatečně připravená nebudu cítit nikdy, i když se o to snažím. Ta samotná diagnóza je strašně široká.

32. *Měl/a jste potřebu se nějakým způsobem vzdělávat v této oblasti? (jak konkrétně?)*

Já jsem vystudovala speciální pedagogiku, tak samozřejmě to povědomí tam je. Potřebu vzdělávat se mám stále, jinak stále čerpám z toho studia speciální pedagogiky, kterou jsem vystudovala pár let zpátky, takže ty informace jsou ještě

čerství. Takže informace nějaké mám, ale i v té škole nám říkali, že ty poruchy autistického spektra jsou ještě stále neprobádané a všichni v tom ještě tápeme. Takže já to tak беру a snažím se to nějak optimisticky řešit tak, jak to přijde. Pokud jsou nějaká školení nebo akce, tak když můžu, zúčastním se.

33. *Jaká byla Vaše prvotní očekávání ohledně žáka (jeho projevů v chování, schopnostech atd.)?*

Očekávání jsem raději neměla žádná, abych nebyla zbytečně zklamaná. Protože vím, že ty děti mají sociální poruchy a jsou to děti, které k vám mohou přilnout nebo vůbec. Měla jsem spíše obavy, než nějaká očekávání. Bohužel, jak jdou roky, tak se ty obavy naplňují.

34. *Jaké informace Vám byly poskytnuty předem o žákovi? Měl jste možnost se s ním setkat ještě před jeho nástupem do školy? Setkal jste se s jeho rodiči ještě před jeho nástupem do školy?*

Před nástupem na druhý stupeň jsem se s ním nesečkala, když pomínu to jedno malé setkání, kdy jsem to dítě prostě viděla, když na konci páté třídy přišla jeho třídní učitelka s asistentkou, aby mu ukázaly, kdo bude jeho třídní učitelka příští rok. S rodiči jsem se předtím nesečkala. Mluvila jsem s předchozí asistentkou a třídní učitelkou, což bylo pro mě ze začátku směrodatné, nicméně jsem věděla, že ten klučina se bude odvíjet na tom druhém stupni úplně jinak. Že bude mít jiný kolektiv, jiné předměty, bude muset přecházet do jiných tříd, dostane jinou asistentku a bude mít různé učitele, takže jsem věděla, že k nějaké kolizi dojde zcela určitě.

35. *Byl/a jste na počátku procesu integrace v kontaktu se školským poradenským zařízením případně jiným odborníkem, jehož je žák klientem?*

Byla jsem zpočátku v kontaktu se speciálně pedagogickým centrem i pedagogicko-psychologickou poradnou, později přešel do péče privátní ambulance, takže s tou jsem v kontaktu v současnosti. Teď už s SPC spolupracuji spíše jen, když je potřeba vyjádřit se k prodloužení integrace, což vlastně už není potřeba, protože jí má až do konce základní školní docházky. Pravidelně dostávám od speciální pedagožky několikastránkové elaboráty a také mám svolení od rodičů, abych s ní mohla pravidelně konzultovat, což řešíme většinou telefonicky.

36. *Poskytlo vám vedení školy nebo výchovný poradce (příp. šk. Psycholog, spec. Pedagog) informace o PAS (školení) nebo důkladnější konzultace ohledně integrovaného žáka?*

Každý rok tady máme školení o poruchách autistického spektra, které pořádá SPC. Tato školení zajišťuje pan ředitel.

37. *Jak jste postupoval při uvedení žáka do třídy? Měl jste nějaké instrukce o tom, jak žáka máte představit, jestli máte nějakým způsobem mluvit o jeho postižení?*

Vyloženě instrukce jsem neměla, ale jednala jsem podle vlastní úvahy. Nechala jsem si na začátku, a dělám to do dneška na začátek třídnických hodin, že si s tou třídou povídáme, a obzvlášť, když cítím, že může dojít k nějakým problémům v té třídě a to také dochází. Takže, abych tomu nějakým způsobem zamezila, tak se snažím těm dětem to vysvětlovat, ale zase nenásilnou formou, aby se mi to nevrátilo jako bumerang. Takže, spíš těm dětem vysvětluju, informuju je, že ten daný žák není jako oni, že má určitý handicap, ale že to neznamená, že by tady s námi nemohl být. Na druhou stranu, jak to dítě dospívá, tak ono samo, i ty děti kolem a všichni to cítíme, že mezi ně úplně nepatří. Je to čím dál tím horší. Hlavně od té osmé třídy to jde rapidně rychle. Dost často se řeší to, že když se ten žák necítí v pohodě, tak prostě zůstane doma. Čím jsou ty děti starší, tak nechtějí poslouchat a někdy jim to člověk složitě vysvětluje, hlavně věci typu „proč on nedostal známku, když to má špatně, a já ano“. Takže, ten pojem spravedlnosti je pro ně někde jinde. Takže, je to složité, nemůžu říct, že by se mi to úplně dařilo, ale stále se o to pokouším. Děti vědí, v čem je ten žák jiný, ale někdy je problém na ten jejich věk a intelekt, aby to pochopily. I když, oni to i pochopí, ale aby v té praxi byly schopny si to vždy uvědomit a adekvátně zareagovat. Měla jsem od rodičů svolení k tomu mluvit o diagnóze, ale nikdy jsem o tom nemluvila ve smyslu jako: „ten daný žák je...“ Vždycky jsem to oddělila, buď jsem mluvila o tom žákovi jako o člověku, jaký má problém a jak by se k tomu mělo přistupovat, a nebo jsme si několikrát povídali o autismu. Dokonce jsme si, v rámci českého jazyka, při mluvním cvičení zadali téma autismus. Je zajímavé, že s tím tématem přišla jedna žákyně i sama, protože má bratra s autismem a my jsme se toho přirozeně chytli a kdo chtěl, vzal si toto téma a zpracoval jej z různých úhlů pohledu. Takže, já jsem jim nikdy konkrétně neřekla, že tento žák má tuto diagnózu. Naznačila jsem, že tam něco takového může být a probrali jsme, že se s tím můžeme setkávat a setkáváme. Nikdy tam nepadlo tohle dítě a diagnóza dohromady, tohle bych si nikdy netroufla, ať bych měla jakékoli svolení od rodičů. Žádné instrukce mi tedy nikdo nedával, řídila jsem se podle svého pocitu a svědomí. Když vidím, že se něco děje, nebo naopak, když vidím nějakou pozitivní

reakci, tak se toho chytanu a uvedu příklad, že i ten daný žák, který má nějaký problém, že ty věci vidí zase jinak. Snažím se chytit se plusů a minusů a na to vždycky reagovat, aby to pro ně bylo aktuální a aby si toho co nejvíc z té praxe žáci vzali. Mým velikým přáním a úkolem je, aby ty „běžné děti“ ty děti s handicapem mezi sebe přijaly tak nějak, pokud možno, normálně, aby věděly, že něco takového existuje a dokázaly se k tomu postavit. Samozřejmě, nikdo po nich nemůže chtít, aby se do nich vcit'ovaly, což dost dobře nejde, stejně tak, jako nemůžu od toho handicapovaného chtít, aby se přizpůsoboval těm zdravým dětem. Ale bohužel, ne vždy se to daří.

38. *Pokud je asistent pedagoga: Měl jste nějakou zkušenost s přítomností a celkově s fungováním asistenta pedagoga ve třídě? Jak jste žákům vysvětlil přítomnost asistenta pedagoga?*

Asistenta pedagoga mám ve třídě od šestého ročníku, čili od té doby, kdy tam přišel ten žák s PAS. Mám také několik jiných asistentů ve třídách, kde učím jen některé hodiny. Přítomnost asistenta pedagoga jsem nemusela nějak zvlášť vysvětlovat, protože my jsme škola na tu integraci celkově zaměřená. Děti jsou zvyklé už od prvního stupně na asistenty. Navíc to se dá sdělit naprosto jednoduše, zkrátka: „Teď tu bude dospělý element typu asistent pedagoga, protože bude pomáhat dítěti nebo dětem, které mají nějaké specifické problémy s učením a potřebují přímou pomoc“. Děti na to byly z prvního stupně připravené a nebyl s tím žádný problém.

39. *Jakým způsobem spolupracujete s asistentem pedagoga? Máte pocit, že je tato spolupráce vyhovující?*

To je strašně obširná a obtížná otázka. Všichni jsme jenom lidi a někdy je ta spolupráce výborná a někdy je horší, vždycky záleží na úhlu toho pohledu, protože samozřejmě dva lidé mohou mít na stejnou věc jiný náhled, ale vždycky je nejdůležitější, abychom našli kompromis a snažili se přijít na to, co je pro to dítě nejlepší. Někdy se to daří bez problémů a někdy tam třecí plochy jsou. V globále vždycky najdeme nějaké východisko, jak to vyřešit. Nezasťírám, že některé asistentky jsou mi bližší a některé méně blízké svými názory a stylem práce.

40. *Jak se liší vaše očekávání od skutečného průběhu integrace? Jak podle vašeho názoru integrovaný žák „zapadl“ do kolektivu třídy? Jak podle vás tohoto žáka vnímají jeho spolužáci?*

I když jsem neměla žádná očekávání, stejně jsem si myslela, že ta integrace bude probíhat trošku jinak a že to, čemu se říká integrace, bude skutečně integrace. Později mi to ale přišlo jako socializace než integrace a pak už ani to ne. Když byl mladší, tak mi připadalo, že má šanci nějak zapadnout, že je šance ho vzdělat a tím, jak roky ubíhaly, tak jsem měla pocit, že to nikam nevede, a teď už mám jistotu. Tento integrovaný žák už má několik let strop v intelektuálních schopnostech a navíc mám pocit, že psychicky strádá a už si uvědomuje, jak je to doopravdy, což v mladším věku nebylo. Teď si myslím, že v jeho konkrétním případě je to už spíše na škodu věci, že by mu bylo lépe někde jinde. Tak zpočátku do kolektivu celkem zapadl, ale tím, jak jde do puberty, se to čím dál víc zhoršuje. Smutné na tom je, že si to dobře uvědomuje a dochází například k sebepoškozování, k negativnímu upoutávání pozornosti. Pokud se z toho normativního pohledu chová celkem normálně, tak si ho spolužáci nevšímají, ale pak jsou chvíle a jsou stále častější, kdy se normálně chová. Vydává různé zvuky, skřeky, mimicky se chová nevhodně a také nevhodně vůči asistentce a je to chování, které nelze ignorovat, a samozřejmě to nepřidává k tomu vztahu mezi ním a ostatními ve třídě. Vnímají ho tedy spíše negativně.

41. Jak zvládá učivo?

V podstatě nezvládá. Když budu mluvit za sebe, tak absolutně nezvládá, za češtinu a angličtinu, což by se dalo pochopit, protože to jsou ty obtížnější předměty. Ale jak pozoruji, nezvládá to celkově, ale jsou učitelé, kteří to pojali tak, že ho klasifikují mnohem mírněji, než ostatní. Takže on se dostane třeba na trojky, ale ty znalosti tam, podle mého názoru, prostě nejsou. Já tedy, mimochodem, klasifikuji také čtyřkou z obou předmětů, přestože ten žák je na pětku. Ale na základě toho, co mi řekla jeho speciální pedagožka, mám to tak dělat a mám se v katalogovém listu odkázat na její zprávu, že klasifikuji s ohledem na handicap.

42. Jak myslíte, že se žák ve třídě i ve škole cítí? Co vnímáte jako největší problém?

Cítí se velmi špatně. Teď momentálně opravdu špatně. Teď zrovna je omluven ze školy, ráno přišla asistentka pedagoga, že volala maminka, že se kluk totálně sesypal a je hospitalizován na psychiatrii. Takže, vidíte sama, jak ten nápor musí být příšerný, jak z rodiny, tak i ze školy, i od dětí.

43. Používáte nějaké specifické didaktické metody nebo učební pomůcky při práci s integrovaným žákem s PAS? Jak se liší váš pedagogický přístup k němu na rozdíl od ostatních žáků (případně i dalších integrovaných žáků ve třídě)?

Vždycky, samozřejmě, pokud to jde a je to nějaká rozložitější látka, tak to řešíme s asistentkou. Já víceméně dám jakousi kostru a nechávám na ní, protože ho víc zná a je s ním v užším kontaktu, jak mu to podá. Samozřejmě, že tomu dítěti nestačí, jak to podám já celé třídě, protože nemám šanci při dvaceti osmi dětech ve třídě se jemu více věnovat. Také mohou jít s asistentkou kdykoli do relaxační místnosti, nebo počítačové učebny, nebo kabinetu, kde se bude cítit lépe, pokud má nějakou tenzi. Zkoušeli jsme barevné odlišování, fázování výuky, zkoušeli jsme spoustu věcí, které chvilku fungovaly, ale posléze to ztratilo význam. Asistentka a já jsme se strašně dřely a nebylo to potom už vůbec k ničemu. Teď už to nechávám spíše na asistentce, protože tento žák dovede pozornost maximálně 10 minut a pak už musí dělat něco jiného. Na současné učivo prostě nestačí, nemá na co navazovat, tam chybí moc mezikroků, takže oni probírají třeba učivo čtvrté páté třídy, jenom aby to dítě něco dělalo a věnovalo se tomu předmětu, ale rozhodně ne na té úrovni, jako ostatní. Jsou dny, kdy je schopen alespoň nějak pracovat a pak jsou dny, kdy je to celé špatně a třeba už v devět hodin voláme mamince, ať si vezme kloučka domu.

44. *Jak v současnosti probíhá spolupráce vás, asistenta pedagoga, výchovného poradce, školského poradenského zařízení a rodiny žáka? Máte přání, aby se tato spolupráce nějak konkrétně zlepšila?*

Na začátku roku se vždycky všichni sejdeme, jeho speciální pedagožka mi pošle zprávu a já, na základě té zprávy, zpracuji individuální vzdělávací program. Než ho zpracuji, tak si vždycky sednu s asistentkou pedagoga, nechám jí to přečíst a pak má dostatek času na to, aby mi dala nějaké své postřehy. Pak s tím jdeme kontinuálně k výchovné poradkyni, tam to dáme všechno dohromady. Spolupráce s rodiči tohoto konkrétního žáka je trochu problém, protože ze začátku byla ta chuť a snaha spolupracovat veliká, ale už v průběhu šesté třídy to začalo opadat a teď je to skoro na bodu mrazu a komunikujeme spíše přes jeho speciální pedagožku nebo psycholožku. My jsme se snažili mamince říct, že dokud to jde, tak by se z toho žáka mělo vyždímat maximum. Maminka to ale viděla jinak. Měla pocit, že když dítě potřebuje odpočívat, tak bude odpočívat, i kdyby to mělo být pořád. Snažila jsem se jí vysvětlit, že dítě chodí do školy nejenom, aby to tady nějak přežilo, ale aby se také něco naučilo, protože jsme pořád škola, ne ústav. Samozřejmě, aby se také integrovalo sociálně, ale aby sem chodilo jenom kvůli socializaci, potažmo, že už se druhý rok ani nesocializuje, tak to už je docela

problém. Teď raději eliminujeme ty třecí plochy, aby to nebylo ještě horší, takže teď moc nekomunikujeme, ale nedá se říci, že bychom o sobě nevěděly, protože já z těch zpráv speciální pedagožky vím, jaká je situace. Asistentka s rodiči komunikuje pravidelně, tam to funguje bez problémů.

45. *Jak byste postupoval při uvedení žáka (případně asistenta pedagoga) do třídy s nynějšími zkušenostmi?*

Já bych reagovala asi úplně stejně, to se nedá prostě naučit. To záleží podle dítěte, podle vlastního vědomí a svědomí a podle té asistentky pedagoga bych to zase tak nějak citově zvážila a podala podle svého. Vzhledem k tomu, že každé to dítě je úplně jiné, tak bych reagovala zase intuitivně.

Otázky pro asistenta/asistentku pedagoga

41. Pracoval/a jste už někdy předtím jako asistent/ka pedagoga? Cítila jste se připraven/a na asistenci ve třídě, kde je integrován žák s autismem?

Ano, měla jsem handicapovaného žáka s dětskou mozkovou obrnou a dívku, která také měla dětský autismus. Musím říct, že ten dětský autismus je u každého žáka individuální, jinak se projevuje a obnáší to u každého úplně individuální přístup. Takže s holčičkou, se kterou mám zkušenost, jsem měla úžasný vztah, našli jsme si k sobě cestu a ta spolupráce s její rodinou byla úplně na jedničku. Navíc se jí perfektně věnovali. Teď, jak mám Honzika, od sedmé třídy, tam je ten autismus trošku rozvinutý jinak. Tam, vlastně nevím, jestli i vlivem puberty, docházelo k častým změnám nálad, takže z mojí strany to vyžadovalo veliké umění psychologicky s ním zacházet, vysvětlovat mu různé situace, aby se uklidnil, aby si neubližoval. Vyžadovalo to taky velkou obětavost v tom, že prostě, když jsem viděla, že ten žák je tak rozhozený, že jsem se mu věnovala v rámci relaxační místnosti a spíš hravou formou jsme dělali nějaké cvičení, anebo jsem ho nechala odpočívat. Někdy se také museli zavolat rodiče, aby si ho odvezli. Teď se situace zlepšila, protože žák je pod medikací, začal dobře pracovat, nálada se mu zlepšila. Netrpí tolik depresemi, není tak agresivní, takže vidím, že nějaký pokrok dopředu uděláme.

Když dostanete nového žáka, tak nevíte nikdy, jaká ta spolupráce bude, protože, jak jsem řekla, každý projev autismu je individuální a má své specifika. Může se projevit nutkavé chování, které musíte vypořádat, a ke

každému tomu žáků funguje úplně jiný přístup. Například, s Honzíkem se musí mluvit opravdu jako s malým dítětem, klidným hlasem a nesmíte na něj být až příliš přísná, protože pak se rozhodí a evokuje to u něj to agresivní chování. Přitom, na někoho platí, když se zazlobíte a pak se snaží více pracovat, což na Honzíka vůbec neplatí. Tam je potřeba pořád chválit, a když něco provede, nezlobit se na něj a nevyčítat mu to, protože on strašně těžko nese nějaké nezdary, trápí se tím. Co se týká výuky, tak pak už se neudělá nic, protože on se zabývá jenom tím, co provedl a co zkazil.

42. Snažil/a jste se nějakým způsobem informovat nebo vzdělávat se v této problematice – jak konkrétně?

Ano, vlastně v době, kdy jsem měla tu žákyni s autismem, což byla moje první zkušenost, tak tam mi stačilo, co jsem se dozvěděla v kurzu pro asistenty pedagoga. Ona měla takový druh autismu, že byla introvertní, málomluvná, ale spolupracovala a cokoli jsem jí řekla, nebyl problém. Pochvala u ní vzbuzovala chuť do práce, byla taková vstřícná, ale neuměla třeba projevit radost, jinak vnímala tu školu jako nutnost a nějak to emotivně neprožívala. U toho Honzíka, tam jsem potřebovala nějaké ty informace navíc. Takže jsem absolvovala kurzy a brzy pojedu na další semináře, které přednášejí kapacit z APLY z Prahy a i z Německa si tam zvou nějaké specialisty, kteří využívají s autisty nějaké nové metody. Takže, vloni jsem byla na kurzu autismu a agrese a letos pojedu na seminář, který se zabývá novou metodou výuky u autistů, takže si myslím, že to bude opět zajímavé. Je pravda, že si myslím, že ty semináře mi hodně dali, a kdybych je neabsolvovala, tak bych tu podstatu autismu nikdy nepochopila, protože, když si vyčtete něco z učebnice, tak vždycky vás překvapí něco, co musíte sama pochopit. Já jsem strašně ráda, že jsem u toho Honzíka pochopila, že tou zlou cestou to nepůjde a že musím nasadit maximální trpělivost, vlídný hlas a myslím, že nám ta spolupráce spolu jde. Já jsem členkou sdružení plnohodnotný život, které je založené tady v našem městě na jazykové škole, kde se scházejí rodiče autistů a funguje to tam jako poradna. Já tady chodím na ty schůzky a tam jsem se dozvěděla o těch kurzech v Německu a navíc to doporučila vyšší odborná škola, na kterou jsem předtím chodila a byla jsem tam i s kolegyněma, které znám ze studií. Kurz jsem si platila sama a škola mi vyšla vstříc v tom, že mě uvolnila.

43. Měla jste možnost setkat se s integrovaným žákem nebo jeho rodiči ještě před zahájením docházky do vaší školy?

Vzhledem k tomu, že tady na škole pracuji už delší dobu, tak Honzíka znám už z prvního stupně a jeho maminku také.

44. Jak jste vnímal/a řešení otázky jak uvést integrovaného žáka do třídy? Víte, od koho přišel návrh na způsob řešení tohoto problému? Považujete ho za „šťastné“?

Je těžké, u těchto dětí, jakoby odhadnout, co zvládnou a co nezvládnou. Rodiče si stojí za tím, že Honzík je způsobilý zvládnout tu základní školu, pokud se s ním bude odborně zacházet a škola mu přizpůsobí ty podmínky a asistent se mu bude věnovat. Ale zároveň vidím na Honzíkovi, jak ho ta základní škola hrozně vyšťavuje, on se dokáže soustředit dejme tomu tři hodiny a pak nastupuje únava a psychická nepohoda, kterou pak řešíme tím, že se pak procházíme po škole, nebo pobýváme v té relaxační místnosti, kde se trochu uvolní a odpočine se. A pak, pokud to jde, nastupujeme do další výuky s tím, že doháníme pak učivo, kdy to jde. V šesté třídě měl Honzík jinou asistentku. Pak jsem ho dostala v té sedmé třídě já a přišlo mi, že ta třída nebyla příliš informovaná. Tím, jak nastaly takové ty výkyvy nálad a začala se projevovat taková ta agrese a on začal ten okolní svět, jako by mu všichni chtěli ubližovat. Ti spolužáci na něj pohlíželi jako na sobě rovného a nechtěli přijmout, že prostě se u něj musí brát jiné ohledy, než se berou u těch ostatních. Vycítila jsem, že ta informovanost trochu vázla a musím říct, že s dětmi o tom mluvíme. Od té doby se ty vztahy úžasně urovnaly, a myslím si, že prostředí v té třídě už vyhovuje, jak dětem, tak i Honzíkovi. Myslím si, že to trochu vážne i v tom, že rodiče si nepřejí, aby se mluvilo o tom Honzíkovo zdravotním stavu. Přiklánělo se k těm potřebám té rodiny, ale je to nutnost o tom mluvit. Myslím si, že škola by měla mít, pokud přijme k integraci takového žáka, souhlas rodičů, aby se o tom zdravotním stavu mluvilo. Teď už to ty děti berou tak, jak to je a přestaly se ohrazovat, že má určité výhody atd. Vysvětlila jsem jim Honzíkovo postižení, protože se stal takový incident v šatně, kdy Honzíkovi někdo shodil bundu na zem, toho to rozhodilo, takže se

tam nějak do sebe pustili. Pak to mělo dohru i doma a maminka druhý den telefonovala, že Honzík nepřijde do školy, protože je ve stavu, kdy si ho radši nechají doma, aby se uklidnil. Takže já jsem tím pádem dostala příležitost ke třídě promluvit a podala jsem jim to stylem, že prostě Honzík má autismus, že sám o tom neví a že rodiče si nepřejí, aby to zatím o sobě věděl, protože rodina se k němu zatím chovala jako ke zdravému dítěti. Já jsem těm dětem vlastně popsala podstatu toho autismu, že oni mají poruchu toho sociálního vnímání a nechápou ty vztahy, které nám automaticky naskakují, že když se někdo mračí, tak vím, co to znamená a u těch autistů to takhle nefunguje. Nebo dvojsmyslné narážky, že oni nepochopí. Také jsem jim vysvětlila, že se po nich nemůže chtít, aby tu svojí osobnost nějak radikálně přeměňovali. Děti se začaly vyptávat, ale myslím si, že přijaly to vysvětlení docela v dobrém a jsem docela ráda, že to takhle nakonec vyšumělo, a že ty děti to takhle pojaly a chovají se k Honzíkovi moc hezky. Já si na tom zakládám, jak jsem byla asistentkou toho klučiny s dětskou mozkovou obrnou, jsem vlastně jeho maminka, takže já jsem sama o tom hodně mluvila, o jeho postižení a zjistila jsem, že ty děti to vnímají úplně jinak, když jim to takhle vysvětlíte, než když se okolo toho chodí jako kolem horké kaše. Myslím si, že není dobrý přístup to tajit. Mají právo vědět, co to obnáší a být na to připravení, protože u těchto dětí je to časovaná bomba, kdy nevíte, jak bude reagovat. Například Honzíkova hrozně rozhodí hluk o přestávkách. A já jsem nechtěla, aby se kvůli tomu ostatní děti musely omezovat, tak jsem ho vzala někam stranou a fungovali jsme někde jinde, kde byl klid. Chce to vzájemně nějak vykompenzovat. Zařídít určitý kompromis, aby ta třída fungovala tak, jak může a také, aby byly ohledy na to dítě s autismem.

45. Jak vnímají vaši přítomnost žáci? Jak jim byla vysvětlena?

Takže, já jsem na začátku, když jsem do té třídy nastoupila a vzhledem k tomu, že jsme se střídaly s tou předešlou paní asistentkou, která si s Honzíkem nepadla moc do oka, taky jsem tam trošku měla takové nelehké postavení, protože to vypadalo, jako že jsem tu paní asistentku vyštípala. Takže mě trvalo hrozně dlouho, než jsem ty děti přesvědčila o tom, že se to netýkalo paní asistentky, ale týkalo se to té práce kolem Honzíka. Každý člověk má jiný přístup a vnímání a Honzíkovi se hodil spíše ten můj přístup.

46. Ptají se vás žáci na integrovaného žáka – na jeho diagnózu atd...Ptají se na vaši přítomnost ve třídě – například proč ve vedlejší třídě asistent není a u nich je...?

Teď už se mě neptají. Předtím chodili po té mojí přednášce. Navíc jsem zjistila, že jedna Honzíkovo spolužačka má bratra s autismem, takže mi svým způsobem pomohla, že z vlastní zkušenosti o tom také dost věděla.

47. Byl/a jste od počátku v kontaktu se školským poradenským zařízením?

Pomohla vám tato spolupráce? Jak často jste v kontaktu v současnosti?

Myslím si, že to tady funguje velice dobře. Máme tady výchovnou poradkyni, se kterou řeším, když je nějaký problém. Předtím, než byl Honzík medikovaný, se schylovalo k tomu, že ten jeho pobyt na téhle škole je naprosto nepřínosný – často byl vzteklý, nesoustředěný, nevnímavý, unavený, pospával v lavici a teď se to zlepšilo. Těším se na to, že to vydrží, ale člověk něco takového nemůže říkat dopředu, ale zatím to vypadá, že tu osmou třídu dokončí. Se školským poradenským zařízením přímo v kontaktu nejsem, to je záležitost rodičů, nicméně rodiče jsou opravdu v tomhle aktivní a objíždí spoustu specialistů, aby tomu Honzíkovi pomohli.

48. Jak se vám podařilo navázat spolupráci s integrovaným žákem a třídou celkově?

To je všechno individuální. Máme učitele, kteří bazírují na tom, že je nutnost, aby dítě zvládalo základy výuky... Je pravda, že Honzík má omezené možnosti, vzhledem k tomu svému handicapu a z té probírané látky zvládá třeba třetinu. Má hodně osekane učivo a někde se to, dá se říct, osekalo na základy. Vzhledem k svému handicapu, není schopen samostatně pracovat, takže veškerou iniciativu při psaní např. písemek přebírám já, ne tím, že bych mu napovídala, ale svým způsobem ho vedu, protože jinak by seděl a koukal a nenapsal by nic. Pro něj je problém si i přečíst to zadání a pochopit ho.

49. Jak vidíte spolupráci s výchovným poradcem, třídním učitelem a ostatními učiteli? Myslíte si, že učitelé vnímají vaši přítomnost v hodinách pozitivně? Mají zájem s vámi spolupracovat při přípravě, ale i v samotném procesu

výuky? Mají zájem konzultovat své postupy (především u integrovaného žáka)?

Já si myslím, že je to všechno o přístupu asistenta. Když si sednu do té lavice, tak to vnímám, že jsem jedna z nich, takže poslouchám výklad, zapisuji látku do sešitu. Nemluvím do práce toho učitele, ale naopak, má to velké výhody, že když učitel potřebuje vědět, jestli jsme něco brali, nebo ne, můžu mu poradit. A že to tak pečlivě zapisuji, tak i rodiče, když se připravují s Honzíkem doma, mají materiál, o který se mohou opřít. Myslím si, že to byla otázka tak půl roku, než si učitelé zvykli. Některým to nedělalo problém vůbec a u některých to chvíli trvalo. Dneska už si myslím, že je těch asistentů na naší škole tolik, že už jsou učitelé zběhlí a hodiny jim to nenarušuje. Důležité je u té práce asistenta umět mluvit polohlasně, abyste nerušila výklad, protože s tím integrovaným žákem se někdy věnujete něčemu jinému, než probírají ostatní. Když sestavujeme individuální vzdělávací plán, spolupracuji s třídní učitelkou, protože jsem schopná odhadnout, co zvládne. Je nutné, aby asistent u tvorby toho plánu byl, protože učitelé, kteří s tím žákem netráví tolik času, nemohou odhadnout ty nároky. Navíc, v některých předmětech může zvládnout učivo jako ostatní a v jiných na něj musí být kladeny úplně jiné nároky. Nic speciálního pro něj dopředu nepřipravujeme, protože to se dá dělat pro děti, které nemění tolik svoje nálady. My jsme zapojení do dění třídy, protože jsme její součástí a pak se věnujeme tomu, co mu jde a to procvičujeme. Ty složitější věci, jako například větný rozbor, tam maximálně zvládne najít podmět a přísudek a u těch ostatních větných členů to jde těžší. Takže, my se zaměřujeme spíše na to všeobecné a domů pošlu rodičům zprávu, aby se s ním zaměřili na to, co ve škole mu moc nešlo. Při prověrkách a zkoušení se stále přihlíží k jeho handicapu, takže se ty nároky na něj takové nekladou.

50. Jaká je spolupráce s rodinou integrovaného žáka? Hovoříte spolu pravidelně? Co byste si v tomto ohledu přál/a změnit?

My jsme zavedli systém, kdy mám sešit, do kterého píšu průběh dne – co jsme v jakém předmětu dělali. Pokud je Honzík aktivní a učení mu šlo, píšu pochvaly, pokud je unavený, zdůrazňuji, aby se doma podíval na to a to, že se ve škole necítil a nechala jsem ho odpočívat. Myslím si, že maminka je

spokojená, že to takhle funguje. Do hodin chodí připravený, domácí úkoly má vždycky splněné, takže si myslím, že v tomhle ohledu to funguje dobře.

51. Jak se podle vašeho názoru integrovaný žák ve třídě a ve škole cítí? Jak se chová ke spolužákům a jak oni k němu?

Kdybyste přišla před měsícem, řekla bych vám, tak vám řeknu, že do školy nechodí rád, že trpí a teď, jak nastala ta medikace, je v pohodě, je takový uvolněný, nevidím tam známky agrese, naopak začal být takový milý. To se moc špatně posuzuje, protože všechno ukáže čas, jestli ta medikace bude mít trvalejší působení, nebo jestli se to vrátí do původního stavu.